

XVIII. ÉVFOLYAM

19. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

JULIUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Szolidaritás.

Az északi sark vidékén megelevenednek, valósággá válnak a legfantasztikusabb Werne regények. Repülőgépek, léghajók motorjainak zugása töri meg annak a birodalomnak csendjét, ahova, azt hittük, csak egy nagy regényíró gazdag képzelete juthat el. Hatalmas jég-török zúzzák maguk előtt a néhol métervastagságú jégpáncélt, hogy megkeressék és megmentse az Italia hajótöröttjeit, kikért ma tekintet nélkül nemzetiségre, százmilliók aggódnak.

A rádió segítségével sikerült felvenni az érintkezést a már elveszettnek hitt sarkrepülőekkel, egy uszó jégszigeten tartózkodnak, hózivatarok, orkánok, jeges-medvék ellen küzdve s amint egy legujabb hír jelenti, az expedíció vezetőjét, Nobile tábornokot törött lábbal bár, félholtan a kimerüléstől és szenvedésektől, de sikerült repülőgéphez emelni és biztos helyre szállítani. A szerencsétlenül jártak felkutatására bátor hajósok, mérész repülők keltek utra, — az elsők között: *Amundsen*.

Amundsen ismeri jól, sőt a ma élő emberek közül ő ismeri legjobban a sarkvidéket. Tudta, hogy alig leküzdhető, óriási nehézségek állják majd a mentő-expedíciók útját. Nem testvéréről, nem honfitársáról, de egy olyan emberről volt szó, aki neki vetélytársa, ellenfele, akivel ő egy előbbi sarki ut alkalmával összekülönbözött, mégis — abban a pillanatban, amikor ez az ellenfél erejefosztottan segítségre szorult, Amundsen félretett neheztelést, elűzte mások és saját maga pesszimizmusát, nem hajlott intésekre, figyelmeztetésekre, beült egy repülőgéphez s elindult Nobile után. Azonban — tragikus, kegyetlen játéka a sorsnak — azon a napon, amikor sikerül Nobileék tartózkodási helyét szélességi és hosszúsági fokok szerint feltétlen bizonyossággal megállapítani, azon a napon nyoma vész — *Amundsennek*.

Amikor Nobile megmentése már csaknem biztosnak látszik, akkor eltűnik Amundsen. Amikor Olaszországban fellobogózzák a házakat s az olaszok arcára lángoló örömmámor ül, ugyanakkor Norvégia gyászolt és az emberek kínos aggodással várják, jön-e hír földjük egyik legnagyobb szülöttjéről, Amundsenről. Hogy ez a világhírű tudós, sarkutazó, akiben a bátorság, nagylelkűség, önfeláldozás testet öltött, ezidőszent életben van-e még, — nem tudjuk. Hinni és remélni akarjuk, hogy: *igen*. Előfordult már egyszer, hogy egyik utja alkalmával elveszettnek hitték, mert három hétig nem kaptak tőle hírt az elhagyott jégmezőkről.

S azután mégis előkerült. Hisszük, reméljük, hogy most is úgy lesz.

De miért választjuk mi a Csendőrségi Lapokban vezércikkünk tárgyául szinte egymásután immár harmadszor az ocean és sarki repülőket?

Mert egyébként minden téma, mely rendelkezésünkre áll, szinte csupa emberi gyarlóság.

Ma itt, holnap ott egy járőr megfedkezésként kötelességéről, iszik, hogy azután lefegyvereztessék vagy ami szintén nem kevésbé rossz, hogy a másodcsendőr függeléksejtést követ el járőrvezetőjével szemben. Hireink között meglehetősen gyakran kell beszámolnunk az ital hatásáról. Soha nem fog vége szakadni annak a sorozatnak, amely alkoholos bódulatban elkövetett kötelességsértésekből tevődik össze?

Atkozott ital!

A testületben minduntalan akadnak nem közénk valók, kik csunya foltokat ejtenek évtizedek hírnevének tisztaságára.

Mai számunkban is egy olyan esetről vagyunk kénytelenek hírt adni, ami felháborítja emberi és csendőri önértékünket. A másodcsendőr megittasodik és neki támad a járőrvezetőnek. Melyik a nagyobb bűnös, melyik a hibásabb, nehéz eldönteni. Mindkettő külön-külön és együttesen méltatlan arra a megtisztelő, tekintélytadó társadalmi pozícióra, amelyet az állam nyújt nekik. Egy járőr két tagjának szinte egy testnek, egy léleknek, egységes kötelességtudásnak kell lennie. Közöttük az emberi szolidaritás maximumának kell kapcsolatot fűznie. Azonosak a fáradalmaik, kötelességeik, erkölcsi és fizikai veszedelemek, amelyek portyázó utjaikon rájuk lépten-nyomon leselkednek. Osztozniuk kell jóban és rosszban; egy célért, egy hazának, egy testületnek szolgálnak, egy a becsületük s ha bármelyikük félrelép az egyenes útról, a közös becsület szenved érte.

Es mégis előfordul, hogy a közös sors, közös célok, közös küszködések kötelekeivel ennyire összefűzött két ember elveszti lába alól az egyetértést, a harmónia talaját, amit nemcsak a szolgálat merev szabályai, de az emberi szolidaritás jegyében is nem tudunk eléggé elítélni és ostromozni.

Ezért vetődik szemünk újra és újra azok felé az Emberek felé, akik a levegő, tenger, sarkvidék ezer halállal fenyegető birodalmának neki mernek vágni és ezért nem tudhatjuk eléggé magasztalni, dicsőíteni az Amundsenek hősiességét, akik az emberi szolidaritást, még a rivális embertárs megsegítését is ilyen emberfeletti mértékben, a maguk életének szinte bizonyos feláldozásával is gyakorolni tudják.

Ime itt találja az olvasó a feleletet, miért irtunk ismétlenül ezekről az ocean és sarki repülőkről.

Ezért volt vezércikkünk tárgya nemrégiben Bremen, Nobile, most pedig: *Amundsen*.

Egy kis utmutatás az új büntetőnovella oktatásához.

Irta: MILDSCHÜTZ KÁLMÁN százados.

Lapunk hasábjain a közelmúltban foglalkoztam a csendőrségi oktatás nehéz kérdésével, mely alkalommal érintettem a *Pinczés* százados ur által felvetett levelező oktatást is. Ugy hiszem, fél munkát végeznék, ha nem igyekeznék a megkezdett nyomokon haladva arra törekedni, hogy az örsökön való oktatást minél könnyebbé tegyem.

Ne tartsanak tehát szerénytelennek kedves olvasóim, ha *dr. Valló József* őrnagy ur és *dr. Élthes Gyula* ur szakavatott cikkei után még egyszer a legújabb büntetőnovellával foglalkozom, de tapasztalatból tudom, milyen nehéz az ilyen törvényeket úgy megmagyarázni, hogy azt valóban meg is értsék.

Célom tehát csupán az, hogy az új büntetőnovellát a mi legénységünk szellemi felfogóképességéhez alakítva adjam közre úgy, hogy az oktatónak az anyagot csupán saját szavaival kelljen előadnia, egy-egy időszerű példa hozzáadásával.

Minden új törvényt a szükségszerűség terem meg. Ha tehát egy törvényt alapjában meg akarunk érteni, nem elég azt áttanulmányozni és betanulni, hanem meg kell ismernünk azokat az okokat is, melyek azt napvilágra hozták. Miért volt szükség tehát az új büntetőnovellára?

A jelenlegi, vagyis a *Csemegi Károly* szerkesztette büntetőtörvénykönyvünk az akkori kor felfogásának mindenben megfelelt, sőt az egyidejű európai

törvénykönyvek között a legkiválóbb alkotásnak tartották. A büntetőtörvénykönyv megjelenése óta azonban hosszú idő múlt el, mely alatt életviszonyaink, felfogásaink, társadalmi nézeteink különösen a büntetőjog terén alapos fejlődésen és átalakuláson mentek keresztül. Ami ezelőtt 50 évvel jó volt, az ma már, ha nem is kimondottan rossz, de mindenesetre változásra szorul.

Nézzük tehát, hogy büntetőjogunk mely rendelkezései szorultak a mai kor igényeinek megfelelő átalakítására.

I. Büntetőjogi értékhatárok.

Büntetőtörvénykönyvünkben — mint tudjuk — meghatározott, ugyanevezett büntetőjogi értékhatárok vannak és pedig:

I. Értékhatar szerint minősül valamely cselekmény büntetetté, vétségé vagy kihágássá. (Az elsikkasztott vagyon értéke, a csalás által okozott kár, a lopott dolog értéke szerint minősült valamelyik cselekmény büntetetté vagy vétségé. Időgen vagyon rongálása, ha az okozott kár értéke a 10 koronát meg nem haladta, kihágást képezett. Eppen úgy kihágást képezett az egyszerű mezei vagy erdei lopás és kártétel, ha a kár a 60 koronát meg nem haladta.)

II. Értékhatar szerint lehetett valamely büntetést súlyosabban büntetni. (A csalás büntette pl. általában 5 évig terjedhető börtönnel volt büntethető, ha azonban az okozott kár értéke a 4000 koronát meghaladta, már sokkal súlyosabban 5 évig terjedhető *jegyházzal* volt büntethető, stb.)

III. Egyes bűncselekmények értékhatárak szerint más büntető hatóság alá tartoztak. (Az erdei vagy mezei lopásnál és kártételnél pl. a bűnvádi üldözés

Balogh Mihály megtérése.

Irta: Dr. TÖRÖKFALUSI PAP ZSIGMOND.

Régi történet; de most, hogy Baranyában jártam, úgy rászaladt a szívemre az akkori idők emléke, hogy bús magyarok vigasztalására el kell mesélnem Balogh Mihály csodálatos megtérését...

*

A háború véres haláltánca alatt egyik baranyamegyei kisközség legmódosabb gazdája volt Balogh Mihály, akinek a köznép a »Kevély« elönevet adományozta, lévén urambátyám büszkébb a pécsi püspöknél is, pedig arról sem lehetne állítani, hogy egy tálból enné a cseresznyét, teszem fel, Kajla Péter uranimal, ámbátor nevezett hivünk ezidőben a kisbirói méltóságban leledztek.

Be kell vallanom azonban, hogy a falubeliek nem igen szerették Balogh uramat; mert nem volt az a szép terv, az az okos gondolat, — kivéve, ha véletlenül a Balogh uram fejében született legyen — amit ő el ne gáncolt volna, csak azért, hogy elég tétessék ama kedvenc szavajárásának, miszerint »ellenállásban vagyon az erő«. Hiszen azért nem lett volna nagy baj Balogh uram »ellenállása«, de ő ezt az egyoldalú álláspontját az adófizetés terére is átvitte, mérges komondorokat vezényelvén Kecskéssy Benjamin uram ellen, aki végrehajtói minőségben álalkodék a portája irányában...

Hanem azért egyszer mégis megperdült Balogh Mihály portáján a dob és az ellenállás szomorú eredményeképen, csendőri asszisztencia mellett a községháza istállójába került Balogh uram féltve őrzött büszkesége, Csillag, a fejedelmi »Nónius« mén...

— Nem élem ezt túl, meglássátok, — mondogatta a

szomszédoknak a kevélységében halálosan megsértett Balogh uram — Még megöl engem ez a csúfság, amit velem tettek!

Később furcsa híreket hallott a falu népe az elkeseredett emberről. Balogh Mihály a büszke, nyakas magyar paraszt, mintha elvesztette volna az eszét... Állandóan a korcsmákal bujta és keserű, zűbe mártott szavakkal bujtogatta részeg cimboráit a törvény ellen, amely »csak az uraknak találódott ki!«

Tán jó is volna — mondta egyszer a kisbirónak — ha, amint beszélük, bejönnének a szerbek, akkor nem nyúznák annyira az emberet...

Nem csoda tehát, hogy a falu öreg jegyzőjének, Málnásy tekintetes urnak is fülébe jutott a Balogh Mihály ungorkodása; hát megszólította csendes baráti szóval a fékevesztett indulatú embert:

— Baj lesz ebből Balogh uram, még egyszer érte jönnek a csendőrök és elviszik ám Pécsre!...

— Hogy engem?! — horkant fel vérbeborult szemmel Balogh Mihály. — Hát akkor inkább itthagynom ezt a földet és elmegyek valahová a Dráva mellé, még azt is eltagadom, hogy magyar anyától születtem!...

— Hitvány ember kerd, Balogh Mihály — mondta a tisztességben megöszült öreg jegyző és szó nélkül, köszöns nélkül otthagya az uton...

Hanem Balogh Mihályt már nem lehetett megállítani. A sértett gög üzte; hajtotta s a sors úgy akarta, hogy éppen az ő leánya legyen az első áldozat, aki megbűnhődik az apja indulatáért...

Abban az időben ugyanis a faluban lévő csendőrörsön szolgált egy Bánó László nevű csendőrörmester, hatalmas, sudár, feketehaju, lobogószemű ősmagyar, olyan, amilyen

joga a községi előljárást illetve meg, ha az okozott kár 40 koronán alul volt.)

A törvény ezen rendelkezései a mai kor igényeinek is teljesen megfelelnek; természetesen, hogy aki súlyosabban sértett, súlyosabban bünhődjék is. Viszont pl. a III. pont alatti esetekben a csekély kárértékre való tekintettel szükségtelen lett volna a hosszadalmas és költséges bünvádi eljárás, amellet a cselekmény sem volt oly súlyos, ezért tehát a törvény az eljárás lefolytatását a községi előljáráshoz bizta.

A háboru után bekövetkezett rohamos pénzérték-telenedés következtében azonban szükségessé vált az egyes büntetőjogi értékhatárok megváltoztatása is, sőt az állandó hullámlás miatt több ízben is. Ez azonban sok esetben — mivel egyrészt nem minden értékhatárt emeltek egyöntetűen, másrészt az emelés több ízben is szükségessé vált — meglehetősen zavart okozott a büntetőtörvények labirintusában, a pengőre való átszámítás alkalmával pedig az eredetileg megállapított értékhatároktól jóval eltért, tehát szükségessé vált pénzünk értékének állandósulása alkalmával ezen értékhatárok *végleges* megállapítása. Mivel pedig a mai idők gazdasági és pénzügyi viszonyait tekintetbe véve a békebeli koronaértékű megállapítások nagyban megfeleltek a mai élet követelményeinek is, az új büntetőnovella alapján ezen értékeket egyszerűen pengőértékre minősítették át, úgy hogy minden koronaérték ugyanannyi pengőértéknek felelt meg. Az új büntetőnovella 1. §-a kimondja, hogy a *békebeli büntetőjogi értékhatárok ugyanannyi pengőben állapíttatnak meg, ahány számu korona volt az eredetileg meghatározott összeg.* (Itt megjegyzem, hogy az a körülmény, hogy a pengőnek a valutáris és még inkább a belső értéke a háboru előtti koronánál kisebb, a büntetőtörvények egy bizo-

nyosfoku szigorítását eredményezte. Ha valaki a háboru előtt egy 150 K értékű tehénét ellopott, cselekménye csak vétséget képezett, míg ma egy ugyanolyan tehén ellopása büntetett képez, mert az értéke bizonyosan nagyobb 200 pengőnél.)

Az alábbiakban egy kis táblázatos kimutatásba foglalom az új büntető novella alapján végérvényes és a csendőrséget érdeklő büntetőjogi értékhatárokat.

Bűncselekmény megnevezése	kihágás	vétség	büntett	Megjegyzés
	értékhatár pengőben			
Lopás	tulajd. ell. kih. 10 P-ig	200 P-ig	200 P-től	Tulajd. elleni kihágás Bn. 51. §
Sikkasztás		200 P-ig	200 P-től	
Csalás		100 P-ig		
Idegen vagyon rongálása	10 P-ig	10 P-től	100 P-től	
Erdei kihágás, rongálás, kártétel	60 P-ig	200 P-ig	200 P-től	A Btk. 336. § eseteiben a 337. §-ban foglalt fegy- verviselési határozvá- nyok kivételével a cse- lekmény értékhatarra való tekintet nélkül bűn- tetett képez.
Mezei lopás és kártétel	60 P-ig	200 P-ig	200 P-től	A Btk. 336. § eseteiben — kivéve a bemászás által elkövetett lopást — a cselekmény értékha- tára való tekintet nélkül büntett A bemászás által elkö- vetett lopás 60 pengőig kih., ezen felül büntett.

Árpád lehetett vagy valamelyik másik félistene a dicsőséges magyar történelemnek.

És Bánó László csendőrőrmestert teljes szívéből szerette, naphosszat a rozmaringos ablak mögüi leste Balogh Katica...

Már úgy volt a dolog, hogy meg is kéri a lányt, amikor Balogh Mihály egy iszákos bérese részegen elárulta a dolgok állását...

Balogh Mihály haramiamódra rontott rá a lányára.

— Te akarsz a Bánó felesége lenni, a csendőré, aki löknretette, meggyalázta az apadát?!...

— Nem bántotta az magát édesapám, — szepegett a leány félelmében. — Hiszen ő csak a kötelességét teljesítette, arra meg apám is büszke lehet, hogy egy magyar csendőr veszi el a leányát, nem valami pénzt pocsékoló korcsmatöltelék!

Balogh eszelősen nézett a szerelmében vakmerő leányra.

— Megöllek, ha ellenkezni mersz velem, üvöltötte és ezzel eldőlt a sorsa egyidőre a Bánó László szerelmes mátkájának...

Az események azonban haladtak tovább a maguk útján.

Egy fáradt estén rémhírrel rohant végig a falun a kisbiró.

— Jönnek a szerbek, meneküljünk! — sikoltotta be a házakba a rettentő hirt és siralomház lett a falu azon az estén, remegő, zokogó magyar szívek bús siralomháza...

És másnap, ahogy kibukkant az áldott nap a hegyek felett, vad, durva beszédű »hódítók« taposták már a sarat a község utcáin... Balogh Mihály valami kielégülés félett érzett. De nem sokáig...

A magyar csendőr törvénytisztelő erélye után jött a szerb szurony, jöttek az elbirhatalan adók, zaklatások és egy szép napon szuronyos szerb katonák között lépdelt a község háza felé Balogh Mihály.

Estére járt már, amikor elengedték. És Kevély Balogh Mihály arcán ott égett sikoltón, letörülhetetlenül valamelyik durva »hódító« szennyes öklének elkékült nyoma...

És most már ráeszmélt bűnére a megalázott ember.

— Istenem! — zokogta. — Mit tettem, kiket kívántam én a falumban látni, mivé lett az a cudar gögöm!

— Ne sirjon apám, hiszen azt mondta a Laci, hogy nem tart már sokáig, visszajönnek a magyar katonák!...

— Mit beszélsz?! — meredt rá az apja. — Hiszen Bánó odaát van, túl a demarkáción, hogy beszélhettél vele?

— Pedig én beszéltem vele tegnap is — vallotta be pirulva Katica. — Hiszen alig ugrás ide az a furcsa nevű vonal és a másik oldalon ő áll posztot... Hát én bizony nem resteltem a fáradságot, hogy meglessem, mikor ül le vacsorázni a szerb határőr, valami boglya tövébe, akkor azután már csak arra emlékszem, hogy valaki rám nézett azzal az égő, fekete szemével és átölelt azzal a két erős karjával és csak úgy suttogva mondta a szót:

— Eljövök én érte, Katicám, talán az apád is jobb szemmel néz majd rám, ha egyszer a házatok előtt magyar honvédek dalolnak.

Balogh Mihály körül fordult egyet a világ; csak bele-nézett a lámpa vibráló fényébe és nézte, nézte mereven, mozdulatlanul...

— Mi baja, édesapám? — rebtent meg a leány. — Miért nem válaszol?...

És szó nélkül, hang nélkül ment az ajtó felé Balogh Mihály, hogy ne lássa a leánya sirni az ő kevély, szerencsétlen apját...

És szaladt az idő; elvirágzott az orgona is; pirok, mosolygó almák égtek már a kis kertek alján, amikor este azt sugta a kisbiró Balogh úramnak...

II. Büntetési nemek.

Büntetőtörvényünknek egy másik hiányossága az volt, hogy a törvény csak azt nézte, hogy milyen súlyos bűncselekményt követtek el és ehhez viszonyítva minden egyes bűncselekményre külön-külön büntetési tételeket írt elő. Így azután, ahány büntettet, vétséget vagy kihágást ismert a törvény, annyiféle büntetési nemet is írt elő. Ha megfigyeljük, hogy büntetőtörvényeink általában hogyan büntetik az egyes bűncselekményeket, láthatjuk, hogy:

1. kizárólag pénzbüntetéssel,
2. kizárólag elzárás büntetéssel és
3. elzárással és mellékbüntetésként pénzbüntetéssel büntetnek.

Mik a hátrányai ennek a büntetési rendszernek?

Azokban az esetekben, amikor a törvény valamely cselekményt csak pénzbüntetéssel rendelt büntetni, az ítélőbíró keze nagyon meg van kötve, mert bár igyekszik a büntettes egyéni és vagyoni viszonyait is tekintetbe venni, a törvényt szabta szűk keretek között mozogva sok esetben nem tudott csak viszonylagosan is célszerű és igazságos büntetést kiszabni. Egyik esetben nem tud szabadságvesztés büntetést kiszabni ott, ahol az hatásosabb lenne, a másik esetben csak pénzbüntetést tud alkalmazni, holott ugyanolyan súlyú bűncselekmény esetében az az egyiket, lévén szegény ember, sokkal jobban sújtja, mint a másikat, aki gazdag.

Az a pénzbüntetési rendszer, mely a pénzbüntetésnek, mint főbüntetésnek mértékét a cselekmény súlyához mérten írja elő, nem adja meg a lehetőséget arra, hogy az ítélőbíró a tettes egyéni, vagyoni, jövedelmi és kereseti viszonyait is figyelembe vegye. A büntetésnek az elítélt egyénre hátrányt is kell jelen-

tenie, vagyis *megtorló* jelleggel is kell bírnia amellett, hogy a büntetés kiszabásának főcélja a megelőzés vagy hogy úgy mondjam, a visszatartás. Már most a megszabott keretek között mozgó pénzbüntetés, mint főbüntetés, mely az elítélt vagyoni, jövedelmi és kereseti viszonyait nem veszi tekintetbe, esetleg igen súlyos lehet egy szegény emberre nézve, míg a gazdag ember azt meg sem érzi, hanem a markába nevetve mellényzsebéből fizeti ki és a legközelebbi alkalommal ismét elköveti ugyanazt a bűncselekményt. Láthatjuk tehát, hogy míg az összegszerű korlátozott pénzbüntetés az egyikre tulságosan súlyos megtorlást jelentett és a további bűnözéstől visszatartotta, a másakra semmi hatással sem volt. Nézzük meg ezt egy példa keretében.

A csendőrijárőr feljelenti a szegény A.-t és a gazdag B.-t, mert udvarukban a hatóság tilalma és többszöri figyelmeztetése dacára nagy mennyiségű szemetet és rothadó anyagot talált. Mindkettőjüket megbüntetik. A.-t mondjuk 5 pengőre, B.-t 15-re. A.-nak a büntetés 2 napi keresetét veszi el, míg B.-nek a 15 pengő talán fél napi keresetét sem jelent. Így aztán az eredmény az lesz, hogy A. hazaérve a szemetet azonnal elhordatja, míg a legközelebb megjelenő járőr a B. udvarán, nagyon valószínűen, még mindig ott találja a szemetet. Legalább is a tapasztalat ezt mutatta.

Láthatjuk tehát, hogy az egyenlő súlyos bűncselekmények esetében a büntetés nemének megállapítása csak akkor lehet igazságos és célszerű, ha az ítélőbíró a tettes egyéni, vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyait is figyelembe veheti.

Ezen indokoknál fogva mondja ki tehát az új büntetőnovella 2. §-a, hogy ott, ahol a törvény főbüntetésként pénzbüntetést határoz meg, a törvénynek a kiszabható pénzbüntetés összegére vonatkozó meghatározásai érvényüket veszítik.

Jövőben tehát, ha a példában felhozott szegény A.-t a bíró 5 pengőre bünteti meg, a gazdag B.-t 50—60, sőt 100 pengő büntetéssel is sújthatja, miáltal eléri, hogy B. az udvarán lévő szemetet mégis csak el fogja takarítani.

Egy másik sarkalatos hibája volt büntetőtörvényünknek, hogy sok esetben *kizárólag* szabadságvesztés büntetést írt elő. Ez különösen feltűnő sok kihágás és enyhébb vétség esetében. Így azután, a bíró, ha akart is, nem tudott pénzbüntetést kiszabni szabadságvesztés büntetés helyett, pedig sok esetben ez a büntetés szigorubb, igazságosabb és célravezetőbb lett volna. Másik hátránya pedig az volt még, hogy igen sok volt a rövid tartamu szabadságvesztés büntetés, ennek végrehajtására elegendő számú intézet nem volt, így az addig büntetlen előéletű egyének sokszor közös cellába kerültek a büntetett előéletűekkel, szokásos büntettesekkel, miáltal nemhogy javultak volna, hanem romlottak. Ettől eltekintve, sok esetben határozabb is lett volna a pénzbüntetés, mint a rövid tartamu szabadságvesztés büntetés. Lássunk itt is egy-két példát.

Egy gazdálkodó embert — csak elzárással büntethető — kihágás miatt *téli* időben 3 napi elzárásra ítélték. Ugyanezen cselekményért *nyáron* szintén 3 napi elzárást szenvedett. Vajjon nem lett volna-e célszerűbb, ha télen, mikor a gazdálkodó embernek nem igen van kereseti lehetősége, elzárás helyett pénzbüntetéssel sújtják, míg nyáron, mivel akkor minden idejét munkával tölti, az elzárás éppen elég súlyos büntetés rá nézve.

— Holnap hajnalban jönnek a magyarok!...

Megtántorodék e szóra a kevély ember és minden vér a szívére szaladt boldogságában.

— Az Isten áldja meg, Péter, ezéri a szóért! — mondta lelkesedve és faképnél hagyta az ámuló embert.

— Hát most már neked sem kellenek a szerbek? — morfondírozott Kajla Péter s hirtelen elhatározással bent termett a Mózsi nevezetű izmaelitánál, akinél dupla porció szíverősítő irányában rendelkezett.

És eljött a reggel... Az utakon ünneplőbe öltözött, boldog magyarok, virág, sirás, ujjongás, ünnepi harangszó, mintha a jó Istent hívták volna ujjongó szóval, látni az ő boldogságukat...

Balogh Mihály portáján egyszer csak csikordult a kiskapu, azután mintha valaki fegyvert vett volna le a válláról; a másik pillanatban már kicsapódott az ajtó és a reggeli izzó, szikrázó napsugár özőrben ott állott délcegen, büszkén, mint a sziklabérc, Bánó László... Azaz talán nem is ő, a magyar csendőr!...

— Laci, drága! — szakadt ki a leány lelkéből a szó s fehér karja szerelmesen ölelte át a fiu büszke fejét...

— Laci, édes fiam! — ragadta meg Balogh Mihály a csendőr kemény kezét. — Csakhogy itt vagy, csakhogy visszajöttetek!...

— Bátyám, hát nem haragszik? — kérdezte Bánó, aki már érezte, hogy neki is nedvesedik a szeme. — Hát csak ugyan nekem adja a leányát?...

Csendesen, lehajtott fejjel akkor már ott állott mellettük Balogh Mihály s amint átölelte a ragyogó napsütésben egymásra talált két embert, borostás, gondszántott arcán csak úgy patakzott a könny...

Vagy: Egy kereskedőt több esetben sujtottak elzárás büntetéssel. Közegészség elleni kihágásért újból feljelentették, mire a legmagasabb kiszabatu (8 napi) elzárásra büntették meg. Üzlete jól megy, de azt inkább a feleségének köszönheti, mert az az ügyes kereskedő. Így tehát fogvatartása alatt felesége igen jól elvezeti üzletét, az a pár nap pedig meg se kottyán neki. Mennyivel hatásosabb lenne, ha az illetőre megfelelő súlyos pénzbüntetést lehetne kiszabni, mert így anyagi károsodás érvén, a jövőben ugyancsak óvakodna hasonló cselekmény elkövetésétől.

Az új büntetőnovella tehát ezen is segít, amennyiben a 4. §. kimondja, hogy *vétség és kihágás esetében a szabadságvesztés büntetés helyett főbüntetésként pénzbüntetést lehet kiszabni, ha ezáltal az illetőt éppen úgy vagy még súlyosabban lehet sujtani és újabb bűncselekmény elkövetésétől visszatartani.*

Így tehát az első példa alatti esetben az illetőt a bíró télen pénzbüntetéssel, míg nyáron elzárásbüntetéssel sujtja, mert a büntetés így lesz hatályos, míg a másik példában fellezott esetben az illetőt megfelelő súlyos pénzbüntetéssel sujtja, hogy elmenjen a kedve hasonló cselekmények elkövetésétől.

A harmadik sarkalatos hibája volt büntető törvényünknek, hogy az egyes büntetési tételeknél a pénzbüntetést, mint mellékbüntetést érthetetlenül és rendszertelenül, szinte ötletszerűleg írta elő. Mellékbüntetésként pénzbüntetést szab ki ott, ahol annak semmi értelmét sem látjuk, míg ott, ahol indokolt lett volna, mint pl. a vagyon elleni bűncselekményeknél, hogy a tettes anyagilag is bünhődjék, hiába keressük ezt a büntetési nemet. Sok esetben kötelezőleg írja elő a törvény a pénzbüntetést, tekintet nélkül arra, hogy tud-e az illető fizetni vagy sem. Pedig sokszor még a részletfizetés sem segít. Ilyenkor aztán behajthatatlanság esetében a pénzbüntetést átváltoztatták elzárásbüntetésre, miáltal semmit sem értek el, csak fölösleges munkaszaporítás volt az egész, melyet a bíró elkerülhetett volna úgy, hogy mindjárt 10 nappal többet szab ki.

Ezt a rendszertelenséget megszünteti a novella azáltal, hogy a 3. §-ban kimondja, miszerint: *a büntetőtörvénykönyveknek azon rendelkezései, melyek csak egyes cselekményekre irnak elő mellékbüntetésként pénzbüntetést, teljes egészükben hatályukat veszítik. Mindenre — kinek vagyona van — szabadságvesztés büntetés mellett mellékbüntetésként pénzbüntetést is ki lehet szabadni.*

Ha alaposan mélyére hatolunk ennek a §-nak, látjuk, hogy a törvény még ennél is tovább megy és részletesen felsorolja azokat az eseteket, amikor pénzbüntetést mellékbüntetésként

1. ki *kell* és
2. ki *lehet* szabni.

A pénzbüntetés kiszabhatásának mindössze az az egy feltétele van, hogy az illetőnek megfelelő vagyona vagy jövedelme legyen.

Nézzük már most e §-t részletesebben. Eszerint:

I. Ki *kell* szabni mellékbüntetésként pénzbüntetést oly egyének ellen, kik:

1. vagyon elleni bűncselekményt követtek el;
2. bármely bűncselekményt nyereségvágyból követtek el.

II. Ki *lehet* szabni mellékbüntetést oly egyének ellen, kiket — tekintettel egyéniségükre — a pénzbüntetés alkalmazásával újabb bűncselekmény elkövetésétől hatásosabban lehet visszatartani.

Lássunk egy pár példát.

A. vagyonos ember. Lopás vétségéért bíróság elé kerül. A bírónak az elzárás büntetés mellett ki *kell* mondania a pénzbüntetést is, mert az illetőnek vagyona van és mert vagyon elleni bűncselekményt követett el.

Hasonló cselekményért kerül a bíróság elé B., aki szegény ember. Mivel vagyona nincs, a bíróság mellékbüntetésként nem szab ki pénzbüntetést, vagyis B.-t csak elzárásbüntetésre ítéli.

A. és B. vagyonos emberek. A. haragszik C.-re, de mivel ő maga gyenge ember, felbérel B.-t, hogy verje meg C.-t és ennek fejében ígér neki egy tehenet. B. C.-n 10 nap alatt gyógyuló sérülést ejt. A bíróság — bár nem vagyon elleni cselekményről van szó — mellékbüntetésként pénzbüntetést is kiszab B.-re, mert egyrészt vagyona van, másrészt a cselekményt vagyoni haszon szerzése céljából követte el.

Ha B. szegény ember volna, úgy csak súlyosabb szabadságvesztés büntetést kapna.

A. izgága természetű ember, ki testi sértésért 3 ízben volt már büntetve. Vagyonos, de rendkívül fukar ember. Újabb testi sértésért a bíróság elé kerül, mely mellékbüntetésként pénzbüntetést is kiszab rá, egyrészt, mert vagyonos, másrészt mert tekintettel fukarságára, a pénzbüntetés érzékeny oldalát érinti és így remélhető, hogy izgágaságáról a pénzbüntetéstől való félelem jobban leszoktatja, mintha csak elzárásbüntetéstől kellene tartania.

Ezekből a példákból láthatjuk, hogy olyan egyénekekkel szemben, kiknek megfelelő vagyonuk vagy jövedelmük van, a bíróság a szabadságvesztés büntetés mellett igyekszik mellékbüntetésként pénzbüntetést is megállapítani, hogy ezáltal az elítéltet jobban sujtja és újabb bűncselekményektől jobban visszatartsa.

Az igazságosság elvét szolgálja ezen §. már csak azért is, mert a bíróság az egyenlő súlyú cselekményt elkövetett, de különböző vagyoni és kereseti viszonyok között élő egyénekre olyan büntetést szabhat ki, mely mindkettőjükre *egyenlő súlyú* vagyoni hátrányt jelent. A bírónak csupán arra kell ügyelnie, hogy a kiszabott pénzbüntetés ne okozza az elítélt vagyoni romlását vagy ne terhelje meg őt aránytalanul.

A fenti elvekből kiindulva írta elő még az új büntetőnovella azt is, hogy *amennyiben valamely cselekmény csupán pénzbüntetéssel, mint főbüntetéssel, büntethető, az illetőre mellékbüntetésként pénzbüntetést már kiszabni nem lehet.* Ez természetes is, mert a bíró már a főbüntetésben olyan magas pénzbüntetést állapíthat meg, amely egy külön mellékbüntetés kiszabását fölöslegessé teszi.

III. Eljárás megrögzött bűnösökkel.

Van a bűnözőknek egy csoportja, kiket, úgy látszik, semmiféle büntetéssel nem lehet már a jó utra téríteni, annyira javíthatatlanok. Ezeket a bűnözőket hiába ítéli el a bíróság hosszabb-rövidebb ideig tartó szabadságvesztés büntetésre, büntetésük kitöltése után ugyanott folytatják, ahol elhagyták. Rendszerint már közvetlenül a letartóztatási intézetből való elbocsátásuk után követik el újabb bűncselekményeiket. Ezeket az egyéneket régi büntető törvényeink szerint már csak büntetni lehet, de megjavítani nem.

Pl. Kovács Pétert 5 esetben ítélte el a bíróság hosszabb-rövidebb ideig tartó szabadságvesztés büntetésre különböző bűncselekményekért. Legutolsó büntetését pár nappal ezelőtt töltötte ki és ma már újra csendőrkékre került egy betöréses lopás elkövetése

miatt. Valószínű, hogy ezt az embert a most kiszabandó újabb büntetés sem fogja megjavítani, mert a fegyházból kikerülve ismét ott fogja folytatni, ahol abbahagyta.

Az ilyen egyének a társadalomra állandó veszélyt jelentenek. Mivel a régi büntető törvényeink alapján ezekre az egyénekre is csak az éppen elkövetett bűncselekmények súlyához képest lehetett a büntetést kiszabni, rendszerint csak igen rövid időre sikerült őket a társadalom köréből kivonni, de azt nem lehetett elérni, hogy bűnös életükkel felhagyjanak. Miután a tapasztalat azt mutatta, hogy ezeket az egyéneket már nem igen sikerül megjavítani, felmerült annak a szükség, hogy az ilyen megrögzött bűnösöket emeljék ki a társadalomból és mindaddig, míg a javulásnak kétségtelen jeleit nem mutatják, oda ne is kerülhessenek vissza.

Ezeket az egyéneket egy újfajta büntetéssel sújtják, nevezetesen az úgynevezett »szigorított dologház«-ba utalják és mindaddig ott tartják, míg a javulás leghatározottabb jeleit nem mutatják; az életbe kikerülve pedig a legcsekélyebb bűnözés esetén ismét visszakerülnek.

Nézzük már most, kik azok a megrögzött szokásos bűnözők, kik ellen ezen újabb rendszabályok életbe léptetése vált szükségessé. A bűnözők statisztikáját figyelve, látjuk, hogy a szokásos bűnözők legtöbb esetben az élet, vagyon vagy szemérem ellen követnek el bűncselekményeket. Őként adódik tehát a felelet arra a kérdésre, a bűnözők mely csoportjából kell kiválasztani azokat az egyéneket, akiket a társadalomból ki kell emelni. Első feladatunk tehát: *Kikeresni azokat az egyéneket, akik az élet, vagyon vagy szemérem ellen követnek el bűncselekményeket.*

Most már ezen kisebb csoportból kell tovább válogatnunk. A tapasztalat azt mutatta, hogy a társadalomra különösen azok az egyének veszedelmesek, kik súlyos bűncselekményeket követtek el, tehát az előbbi csoportból csak ezek jönnek számításba. Mivel pedig törvényeink a súlyos bűncselekményeket büntetté minősítik, tovább menve, azokat kell tehát kiválasztanunk, kik az élet, vagyon vagy szemérem ellen büntetést követtek el.

Mindez azonban még mindig nem elég annak megállapítására, hogy az illetők megrögzött bűnözők-e vagy sem, mert hányan vannak, akik már elkövettek valamilyen büntetést az élet, vagyon vagy szemérem ellen, de büntetésük kitöltése után a társadalomnak mégis újra rendes tagjaivá váltak. Tovább kell tehát mennünk és az előbb említett csoportból azokat kell kiválasztanunk, akik valóban megrögzött bűnözők. E téren a helyes irányt ismét a statisztika mutatja meg, amennyiben ezt vizsgálva azonnal kitűnik, hogy a fenti csoportba tartozó bűnözők közül kb. 5% nem lett többé megbüntetve, 20% másodszor is meg lett büntetve; kb. 10% azoknak a száma, kik harmadik esetben is a büntető igazságszolgáltatás kezére kerültek, ellenben több mint a kétharmada, vagyis 65% azok száma, kik háromnál többször voltak megbüntetve. Ha csak egy pillantást vetünk a fenti számadatokra, azonnal kitűnik, hogy a megrögzött bűnösöket azok között kell keresni, kik már legalább 3 ízben kerültek a bíróság elé azonos vagy hasonló természetű bűncselekmények miatt.

Nehezebb kérdés azonban a javithatatlanság fokának megállapítása. Különösen nehéz ez a fiatalabb koru (20—30 év között lévő) egyéneknél, mert ezek leg-

nagyobb részét inkább a rossz társaság viszi a bűnözők közé, mintsem a hajlamuk. Egyrészt tehát időt kell adni ezeknek arra, hogy tényleg kimutassák javithatatlanságukat, másrészt azonban a megrögzöttség, javithatatlanság megállapítását sem lehet teljesen az ítélőbíró egyéni felfogására bízni, mert ez esetleg a legeltérőbb megállapításokat vonhatná maga után, egységes bírói gyakorlat kifejlődése pedig hosszú időt kívánna. Általános elvül kellett tehát kimondani, hogy aki a fenti csoportba tartozó büntetettek már két ízben büntetve volt és utolsó büntetésének kitöltése óta 5 éven belül hasonló büntetést követ el, csak az eshetik a megrögzött bűnös fogalma alá.

A könnyebb megértés céljából pár táblázatos példát mutatok be.

1. Kovács Péter.

bünt. év	1920.	1921.	1928.
miért:	(Btk. 336. §.)	(Btk. 336. §.)	(Btk. 336. §.)
ennyire:	6 hó.	1 év.	?

nem esik különleges elbírálás alá, mert második büntetésének letöltése óta több mint 5 év telt el.

2. Nagy Gáspár.

bünt. év	1920.	1921.	1928.
miért:	(Btk. 336. §.)	(Btk. 175. §.)	(Btk. 301. §.)
ennyire:	1 év.	6 hó.	?

nem esik különleges elbírálás alá, mert második cselekménye nem irányult a vagyon, szemérem vagy élet ellen.

3. Szabó Károly.

bünt. év	1920.	1921.	1928.
miért:	(Btk. 336. §.)	(Btk. 344. §.)	(Btk. 353. §.)
ennyire:	1 év.	2 év.	?

már a különleges elbírálás alá eshetik, mert a második büntetésének letöltése óta 5 év még nem telt el.

A 3. számú példát megfigyelve, feltűnhetett, hogy azt irtam, különleges elbírálás alá eshetik és nem azt, hogy esik. Mielőtt ennek magyarázatára kitérnék, vegyük azt az esetet, hogy nevezett harmadik cselekménye nem a Btk. 353. §-ába ütköző zsarolás büntette, hanem a Btk. 306. §-ába ütköző és 307. §-szerint minősülő halált okozó súlyos testi sértés büntette volt. Ezen cselekményért a bíróság valószínűleg nem fogja a különleges elbírálás alá vonni, megállapítja róla, hogy előző büntetésének kitöltése óta rendes, józan életmódot folytatott és ezen utolsó bűncselekményét tényleg igen erős felindulásában követte el és hogy a halál beállta inkább a véletlennek tulajdonítható, nem pedig a szándéknak. Mindezeket figyelembe véve a bíróság annak a megállapítására jut, hogy az illető összgyénisége nem olyan, hogy bűncselekmények elkövetésére állandó hajlamot mutatna.

Ha ellenben Szabó harmadik bűncselekménye tényleg a példában említett, úgy a régebbi bűncselekményeiből, régi életmódjáról, esetleg a közben elkövetett apróbb bűncselekményekből kifolyólag a bíróság megállapítja, hogy Szabónak összgyénisége olyan, hogy a bűncselekmények elkövetésére hajlamot mutat és emiatt a különleges elbírálás alá veszi.

Vegyük azonban még egy példát.

Schwarz Jakab kereskedő 2 ízben volt megbüntetve orgazdaság büntetéseért. Utolsó büntetésének letöltése után 3 év múlva ismét bíróság előtt áll ugyancsak orgazdaság büntetéseért. Nevezett összgyéniségét figyelve, a bíróság nem tudja bizonyíthatóan kimutatni

Vitézavatás a Margitszigeten: Kormányzó úr Öföméltósága a katonai és polgári előkelőségekkel a dísztribünön. Öföméltósága jobboldalán József kir. herceg, az első sorban balról a második Scitovszky Béla belügyminiszter.

a bűncselekmények elkövetésére való hajlamot. Ezzel szemben azonban bűncselekményeit megfigyelve láthatjuk, hogy nevezett ezen cselekményeit üzletszerűen üzte, ennél fogva a bíróság őt is különleges elbírálás alá veszi. Az orgazdáknál anugy is majdnem minden esetben ki lehet mutatni az üzletszerűséget és ez nagyon fontos, mert igen nagy szükség van arra, hogy az orgazdákat is eltávolítsuk a társadalomból, mert ezek a bűnözők legraffináltabb egyénei, kik mindig a háttérben húzódnak meg. Ha pedig ezeket is ártalmatlanná tesszük, a betörők és tolvajok életfeltételét szüntetjük meg.

Fentebb elmondottak alapján tehát megállapíthatjuk azokat a szokásos büntetéseket, kiknek javulására kevés a remény és ezért szükséges, hogy a társadalomból őket kiemeljük.

Ezek az egyének tehát azok, kik:

1. Élet, szemérem vagy vagyon ellen legalább 3 ízben követtek el büntetést és utolsó büntetésük letöltése óta 5 év még nem telt el.

2. Ezek közül is azonban csak azok, kik vagy a) üzletszerűleg üzik ezen bűncselekményeket vagy b) a bűnözésre állandó hajlamot mutatnak.

Látjuk tehát, hogy az új törvény mily méltányosan jár el és igazán csak azok ellen alkalmazza ezen szigorú rendszabályt, kiknek megjavulásához már alig-alig van remény.

Ennek alapján mondja ki tehát az új Bn. 36. §-a, hogy azokat az egyéneket, kik az élet, szemérem vagy vagyon ellen különböző időben és egymástól függetlenül legalább 3 büntetést követtek el és utolsó bűn-

tetésük kitöltése óta 5 év még nem telt el, ha megállapítható, hogy a bűncselekményeket üzletszerűen üzik vagy pedig a bűncselekmények elkövetésére állandó hajlamot mutatnak, szigorított dologházba kell utalni.

Miután a főcél az, hogy mindazok az egyének, kiknek javulására már alig van remény, mindaddig, míg a javulás leghatározottabb jeleit nem mutatják a társadalom körébe vissza ne térhessenek, nézzük meg miként oldja meg ezt a kérdést az új Bn.

Az új Bn. rendelkezései alapján az állam »szigorított dologház«-akat épített. Az ide bekerült egyének fegyházszerű fegyelem alatt állanak és hogy a rendes életmódhoz hozzászoktassák őket, mindenki tetszés szerint választhat magának foglalkozást, amiben azután ott annyira kiképezik, hogy esetleges szabadlábrahelyezésük esetén munkájuk után becsületesen megélhessenek. Ez a szigorított dologház tehát nem tévesztendő össze a közveszélyes munkakerülők és csavargók részére szolgáló »dologház«-zal.

Mindezek alapján lássuk már most, hogy az ily megrögzött bűnösökkel szemben az új Bn. miként jár el.

Vegyük például Szabó Károly esetét.

Ezen egyén 1928-ban zsarolás büntette miatt kerül a bíróság elé. Ezen bűncselekményéért a törvény szerint — a különböző enyhítő körülmények figyelembevétele után — 2 évi fegyházbüntetést szabna ki a bíróság. Tekintettel azonban arra, hogy vele szemben az új Bn. alapján kell eljárni, a bíróság Szabót ítélettel (Lásd 36. §.) 6 évre dologházba utalja. (Három évnél kevesebbre nem lehet senkit sem dologházba utalni. Lásd 39. §.) Szabó a dologházban igen

jól viseli magát és így három év letelte után kéri, hogy bocsássák feltételesen szabadságra. (Lásd 39. §.) A felügyelőbizottság javasolja az illetőnek feltételes szabadságra bocsátását, azonban az igazságügyminiszter, tekintettel arra, hogy nevezett 6 évre van beutalva, ezen kérést visszautasítja. (Lásd 44. és 45. §.) Szabó tehát a következő évben ismét kéri ezt. Miután a felügyelőbizottság ismét javasolja, az igazságügyminiszter 3 évre feltételesen szabadságra bocsátja. (Lásd 45. és 46. §.) Ha Szabó nem viselte volna jól magát, úgy a 6 év leteltével sem bocsátának feltételes szabadságra! Szabó a dologházban kitanult asztalosmestersége révén álláshoz jut és a 3 év alatt becsületes, munkás, derék életet folytat, semmi kifogás nem merül fel ellene. Erre a 3 év leteltével véglegesen szabadlábra kerül. (Lásd 46. §.)

Ha Szabó végleges szabadlábra helyezése után valamilyen vétséget követ el, úgy ellene a régi törvény szerint kell a büntetést kiszabni. Ha pedig büntetett követett el, úgy, amennyiben az élet, szemérem vagy vagy vagyon ellen követte el és végleges szabadonbocsátása óta 5 év még nem telt el, ismét dologházba kerül ítélettel, ellenkező esetben pedig a régi törvény szerint büntetik meg.

Vegyük most azt az esetet, hogy Szabó a feltételes szabadonbocsátása ideje alatt nem vállalt munkát, hanem csavargott vagy nőkkel tartatta ki magát, avagy ha munkát vállalt is, de állandóan részegeskedik, verekedik. Alapjában véve egyik esetben sem követett el valamelyes súlyos bűncselekményt, mely miatt erősebben lehetne elítélni. Tekintettel azonban életmódjára, nem látszik biztosítotttnak az, hogy az illető véglegesen a javulás útjára tért, talán csak az alkalom hiánya következtében nem tudott valamilyen súlyosabb bűncselekményt elkövetni. Mindenesetre életmódja semmi szín alatt sem olyan, mely biztosítékot nyújtana arra, hogy a társadalom hasznos tagjává válik. Ezért tehát az életmódját figyelő csendőr ezen léhűtő magatartása miatt feljelenti Szabót, mire az a bíróság, mely őt eredetileg a dologházba utalta, oda visszaszállíttatja egy egyszerű határozattal. Itt a bíróság már nem határozza meg, hogy Szabó meddig legyen dologházba utalva. Addig marad ott, míg újból nem adja határozott jelét annak, hogy megjavul. Azonban 5 év előtt semmi szín alatt sem kerülhet ki, még ha úgy viselkedik is, mint egy angyal. (Lásd 46. §.)

Ha pedig Szabó a feltételes szabadságának ideje alatt követ el vétséget vagy büntetett, a bíróság mérlegeli, hogy ezen bűncselekménye által visszaesett-e a régi életébe (pl. lopott, rabolt, csalt, stb.) és ha azt állapítja meg, hogy igen, úgy ismét visszautalja a dologházba, honnan 5 évnél hamarabb ki nem kerülhet. Ha azonban oly bűncselekményt követett el, melyből nem lehet megállapítani, hogy visszaesett volna régi életmódjába, mint pl. becsületsértés, igen erős és indokolt felháborodásában elkövetett súlyos testi sértés büntette, akkor az illető ellen a bíróság a régi törvény alapján fogja a büntetést kiszabni és nem utalja vissza a dologházba. (Lásd 47. §.)

Fentiekből láthatjuk tehát, mily súlyos rendszabályokat léptet életbe az új Bn. a javithatatlan, megrögzött bűnösökkel szemben. Ugy hiszem, nem csalódom, ha azt gondolom, hogy nagyon kevés lesz azok száma, kik 5—6 éven belül ki tudnak kerülni a dologházból, valószínű, hogy különösen azok, kik másodízben kerülnek oda vissza, 10, 15 évet is bent fog-

nak tölteni. Legalább a társadalom megszabadul ezen salakjától.

Mielőtt cikkemet befejezném, még ki óhajtanék térni arra, miért fontos a csendőrnek tudni és ismerni az új büntetőnovella rendelkezéseit.

1. Az új büntetőjogi értékhatárok ismerete nélkül nem tudná egyrészt minősíteni a cselekményeket, másrészt nem tudná, az ítélethozatalra ki jogosult és így feljelentését rossz helyre tenné meg.

2. A megváltozott büntetési nemek következtében mindenkiről ki kell állíttatni a vagyoni bizonyítványt, tehát ezen rész ismerete is fontos, mert a csendőrnek kell meggyőződnie, hogy a vagyoni bizonyítvány tényleg helyesen állíttassék ki, nehogy a bíróság helytelen ítéletet hozzon.

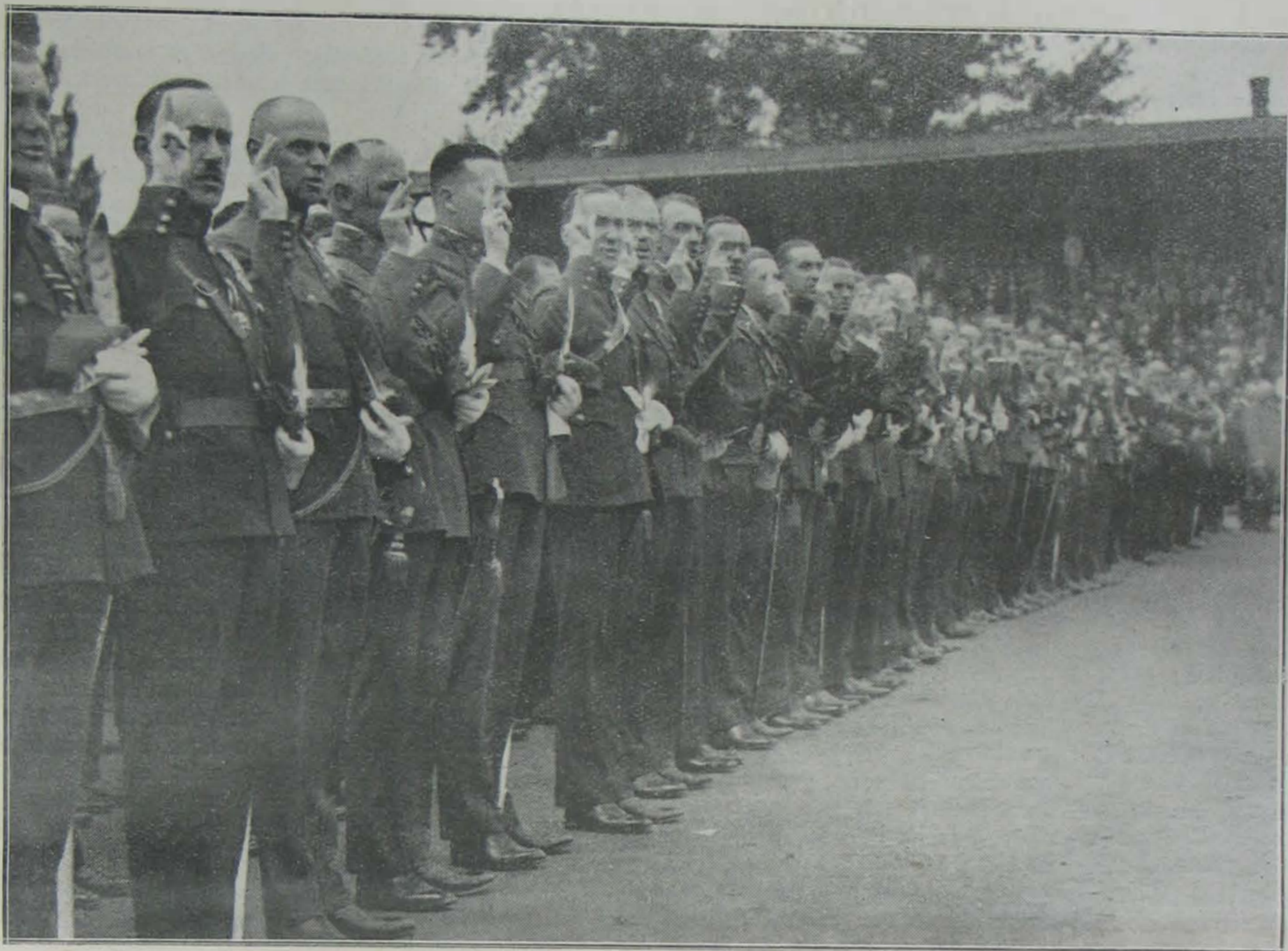
3. Különösen szükséges azonban a megrögzött büntetésekre vonatkozó rész ismerete, mert a nyomozások alkalmával különös gondot kell fordítani a gyanúsítottak előző bűncselekményeinek lehető pontos kipuhatolására, ennek során annak megállapítására, hogy a gyanúsított hol, mikor, mely hatóság által, mi miatt mennyire volt büntetve, büntetését kitöltötte-e, mert a megrögzött bűnösöket, illetőleg az előző büntetések megállapítása döntő fontosságú az ítélethozatalra.

Egy hatósági közeg elleni erőszak a XVIII. században.

A Magyar királyi Hadtörténelmi levéltárban őrzött egykoru okmányok alapján
Irta: MARKÓ ÁRPÁD ny. őrnagy.

Élt az 1780-as 90-es években Gömör vármegyében egy Szüllő József nevű nemes ember, aki, mivel birtoka, vagyona nem volt a földmérés mesterségére adta magát. Mikor a kormány a birtoktestek felmérését rendelte el, Szüllő József kötelezte magát Kelemér, Poszoba, Darnya és Sajópüspöki községek területeinek felmérésére, mint a hivatalos kerületi földmérőbiztos helyettese. Mivel azonban a mérési munkálatok gyakran félbeszakadtak, megbízatását állandónak nem tekintette, hanem állást vállalt még a királyi kerületi jegyzői hivatalnál is. Utóbbi állásából kifolyólag azonban gyakran kellett neki máshová utazni, úgy hogy a földmérési teendőket nem végezte kellő lekiismeretességgel. Ennek a következménye az lett, hogy a földmérést vezető királyi biztos állásától őt elmozdította, kötelezte, hogy maga helyett utódot állítson s annak az általa felmért nemesi, plébániai és községi területek birtokait teljesen megszerkesztve és lezárva átadja. Szüllő uram így látszik félvállról vette az ügyet, mert bár maga helyett megnevezett egy Szerdahelyi József nevű urat, de az ügyiratok átadásával még mindig késlekedett. 1789 szeptember 11-én azután szigorú parancsot küldött neki Czékus Lajos rimaszombati jegyző, amelyben meghagyja, hogy félretéve minden egyéb ügyet a fentemlített birtokívek elkészítése végett jelenjék meg a felmérési felügyelőségénél máskülönben szigorubban fognak ellene lépni.

Többszöri figyelmeztetés után Szüllő József, aki Putnokon lakott, végre utnak indult Rimaszombat városába s ott annak rendje és módja szerint mindenről elszámolt a királyi albiztosnak. Az albiztos azonban tudatta vele, hogy földmérői hivatalát egy megyei határozat értelmében továbbra is ellátni köteles. Szüllő kijelentette, hogy ennek a parancsnak nem engedelmeskedik. Erre azután a hivatalos hatóság elrendelte, hogy őt, mint állami szolgálatban álló és hiva-

Vitézavatás a Margitszigeten: Tisztek esküje.

talos utasításnak nem engedelmeskedő hivatalnokot, katonai eljárását letartóztatassa és börtönbe kísérje. 1789 október 17-én Rimaszombatban járván Szüllő, felkereste rokonát id. Horváth Józsefet s mialatt szobájában beszélgettek, az ajtóban megjelent az Anspach vértess ezred egy járőre Neuwirth káplár, Gross és Havlovitsch közemberekkel s le akarta őt tartóztatni. Szüllő heves vérmérsékletű ember lehetett, mert rövid szóváltás után nekiment a három vértesskatonának és tettelegesen bántalmazta őket, letartóztatásának ellenszegült. A tulerő azonban győzedelmeskedett és a vasasok őt végre is börtönbe hurcolták.

Nagy port vert fel ez az eset Rimaszombat városában. A kormány képviselői helyeselték a vasas németek és az elfogatást elrendelő állami hivatalnokok fellépését, a közvélemény ellenben felbőszülve tárgyalta az esetet, erősen kifakadva az ellen, hogy egy nemes embert közkatonának letartóztatthassanak. 12 napi börtön után Szüllő uramat ugyan szabadon bocsátották, de megindították ellene a hivatalos eljárást egy katonai járőr tettelegesen bántalmazása címén.

Először is tisztázni kellett, hogy az esetnek semleges tanúja id. Horváth József, hogy válaszolja a történeteket. Ezért elsősorban őt hallgatták ki. Írásbeli vallomása így hangzik:

»Alább irt vallom, hogy miketutánna az Assistens Káplár Házmhoz bé jött, és két Köz Katonát is Háznak ajtajára a végett el rendelt, hogy Szüllő József Urat ki ne botsássák, először is Szüllő József Urat illy formán szólította meg; Az Ur el nem mehet, mert Arestans, és ennek hitelesebb voltára a Parantsolatot a Kaputrokja alól

épen a Mellyéből ki vevén, közleni akarta Szüllő József Urat, de Szüllő József Ur nagyon meg haragítván magát egyenesen az ajtóra ment, és az Ajtóra ki állított két Katonák közzül egyiket a Kementzének, másikat a Pohár Széknek taszította úgy, hogy mint keltőnek a Kalapjok Fejéből a Földre esett; mellyet látván a Káplár közikben ment, és ekképen szólította meg Szüllő József Urat: hogy Miért veri a Katonát; Erre szóra neki megyen Szüllő József Ur a Káplárnak és mellyén meg taszította, úgy osztán látván ebből következő veszedelmet, magam mentem közikben, és mind Szüllő József Urat, mind a Káplárt le tsendesitettem. De Szüllő József Ur a kezében lévő Páltzájával ütötte é a Katonákat? azt nem láttam, mivel akkor az Ablaknál álván, a Káplár beszélt hozzám! ép így az öszvemenéseket sem láthattam. Mellynek nagyobb bizonyosságára adtam ezen Testimonialis leveletem. Rszombat die 16 Januari 1790.«

Idősebb Horváth József

E tényállás alapján azután összeült Rimaszombatban 1790 február 13-án egy vegyes katonai és polgári bizottság Szathmáry Király Miklós, királyi tanácsos és Gömör-Kis-hont vármegye első alispánjának elnöklete alatt, amely a következő tagokból állott. Katonai részről Scholz von Bergthal, az Ansbach vértess ezred hadnagya és Teiber hadbíró százados, polgári részről Kovács Antal főszolgabíró és Tornallyay Károly városi ügyész.

A bizottság kihallgatta a három vasas németet, azután id. Horváth Józsefet és ifj. Horváth Józsefet, előbbi unokaöccsét, akik az esetet egybehangzóan következőképen adták

elő: *Neuwirth* káplár 1789 október 17-ik napján azt a parancsot kapta *Párnitzky* királyi albiztostól, hogy menjen azonnal az alispánhoz és jelentse, hogy Szüllő József itt van és minden elszámolt, de vonakodik földmérői szolgálatait tovább teljesíteni. Alig, hogy a káplár az alispán lakására érkezett és neki erről jelentést akart tenni, belépett a szobába Szüllő s kalapját az asztalra dobva hangosan káromkodni kezdett. Az alispán csendre intette őt, azután egy írást adott át a káplárnak, hogy kísérje át Szüllőt Párnitzky albiztoshoz és ott adja át azt a levelet. Szüllő utközben el akarta venni a káplártól e levelet, de az nem adta oda, hanem Párnitzkynak kézbesítette. Utóbbi a levél elolvasása után arra utasította a vasas káplárt, hogy kérjen főhadnagyától két-három embert, jöjjön ide velük és Szüllőt tartóztassa le. *Neuwirth* elment az emberekért és a kaszárnyából egyenesen Szüllő lakására tartott, de ott őt nem találta, csak arról értesült, hogy már elutazott a városból. A járőr azonnal lóra szállt és Putnok felé elindult. Horváth József városbíró lakása előtt azonban megismerték Szüllő kocsiját. Leszállottak, bementek a házba és beléptek abba szobába, ahol Szüllő Horváttal beszélgetett. A káplár a két vasas németet az ajtóban állította fel, maga pedig Szüllőhöz lépett és felszólította, hogy kövesse őt a börtönbe. Szüllő izgatott hangon kérdezte, hogy kinek a parancsára történik ez, a káplár kijelentette, hogy Párnitzky albiztos utasítására. Erre Szüllő neki rohant a vasasoknak és öklével kezdte ütlegelni mind a három katonát. *Neuwirth* rákiáltott, hogy engedelmessédjék a parancsnak, de mikor látta, hogy Szüllő öklével tovább ütlegeli az egyik katonát, megparancsolta nekik, hogy erőszakkal ragadják meg és tegyék ártalmatlanná. A verekedés zajára belépett a szobába a vasasok parancsnoka, egy főhadnagy, az ő és id. és ifj. Horváth József közbelépésére azután Szüllő lecsendesedett és beletörődött abba, hogy a vasasok, mint foglyot elvigyék. A bizottság ezután Szüllőt is kihallgatta, ő azonban vonakodott újból vallomást tenni, hivatkozva arra, hogy őt az ő nemesi mivoltának megfelelő megyei hatóság már kihallgatta. Erre azután a bizottság ülését befejezte, a jegyzőkönyvet aláírta azzal a határozattal, hogy az ügyet döntés végett felsőbb helyre fogják felterjeszteni. A jegyzőkönyv záradékában azonban a polgári bizottsági tagok részéről Tornallyai városi ügyész nem mulasztotta el feltüntetni, hogy az esetnek ilyen módon való elintézése a nemesi előjogoknak súlyos sérelmének tekinthető, ez ellen tehát ünnepélyesen protestál.

Szüllő uramnak ügyes-bajos dolga így most már főbenjáró kérdéssé vált. A nemesi előjogok súlyos megsértése összeütközésbe került a hivatalos állami szervek jogos eljárásával. Mivel pedig sem a vasas németek, sem pedig a kormány hivatalos emberei nem Gömör vármegyében nem örvendtek nagy rokonszenvnek, az egész közvélemény Szüllő Józsefnek fogta pártját. Ő maga terjedelmes latin nyelvű jelentést szerkesztett a megyéhez, amelyben beismeri, hogy felhevült lelki állapotában rohant neki a vasasoknak, mert nem tartotta magát már az államhatalom szolgálatára kötelezett, tehát fegyelmi szabályok alá tartozó hivatalnoknak, hanem szabad nemes embernek, kívánja azonban, hogy cselekedetét a honi törvények szerint mérlegeljék a nemesi kiváltságok figyelembe vételével. Szerinte nem egy börtönbe zárt magánegyénnek, hanem a közérdeknek ügye forog szóban. A tettlegesség részéről tehát a nemes embert méltatlanul ért bántalmazás jogos önvédelméből fakadt. Szit-

Ki a gyermek képzelő tehetségére hat, az egész valójának irányt ad.
Eötvös.

kozódó szavaival nem a letartóztatását végző személyeket, hanem a törvénytelen eljárást akarta megbélyegezni.

A megye ezt a sérelmet nagyon is komolyan vette és az 1791. esztendőben tartott közgyűlésből feliratott intézett e tárgyban a nádorhoz.

Felséges Királyi Hertzeg Nádor Ispány,
Felséges Királyi Helytartó Tanács,
Kegyelmes Urunk, 's kegyes Uraink!

Minek utána Nemes Szüllő Josef a Németekkel való ügyes bajos dolga 1789-dik Esztendőnek Mind Szent havának 17-dik napján meg történt volna, a Felsőség Rendeléséhez képest végben vitetett azon Történetnek ki nyomozása, mely ki nyomozást, úgy Szüllő József magát mentő 's akkori Vármegyének be adott Levelét a Felséges Helytartó Tanács folyó Esztendőnek Sz. György havának 11-dik napján 2521. szám alatt botsájtott kegyes Rendeléséhez képest ehez kaptsolva alázatos Jelentéssel, és Kéréssel küldgyük. A Jelentéshez tartozik az, hogy amidőn a Nemes Vármegyék előbi Törvényes lábokra léptek, az említett idegen módon végben vitt ki nyomozást ezen Nemes Vármegye semmivé tétette, és így ezen állapotnak végső intézése is függőben maradt. A mi, alázatos Kérésünket illeti, ez ebben áll; hogy mint azért, mivel már az ide rekesztett Kis-Honti Kerület aholott Rima Szombat a Kérdésben lévő Történetnek helye volna, tudositása szerint több Világosságot az idegati úton ki nyomoztattakról ki sütni nem lehetne; mint azért hogy Szüllő József Nemes Ember lévén az Eő Nemessi Szabadsága Törvényes úton meg halgattatását kívánta volna, és kívánna is, mint pedig és leginkább azért, mivel azon idők, melyben annyiszor nevezett Szüllő József ügyös bajos dolga meg esett, Történetei el enyészlettek, hogy ezen Szüllő József ellen lévő Vádot, és Keresetet-is Kegyelmissen el töröltetni, 's enyiszttelni méltóztasson. Melly ebéli Kegyelmes Végzéséért Felségedet, 's a Felséges Tanácsot, továbbis alázatosan kérvén, Pártfogásában 's Kegyességekben ajánlottak maradunk. Költ 1791-dik Esztendőben Szent Ivány havának 9-dik 's több napjain Pelsüczön tartott Közönséges Gyűlésünkben. Felségednek, 's a Felséges Helytartó Tanácsnak

Alázatos Kész Köteles Szolgái
Nemes Gömör Vármegye Rendei.

Idb. Horváth János 1791 áprilisában ez ügyben még egy levelet írt a megyének.

Tekintetes Nemes Vármegye!

Szüllő József Urnak az Németekkel való ügyes bajos dolgában, már elsőben Boldog Asszony Havának 16-dik Napján múlt 1790-dik Esztendőben a dolognak miként lett története felől önként való egyenes vallásomat bé adtam; annakutána ugyan azon Esztendőben Böjt elő Havának 13-dik Napján Hit alatt is vallottam a mit e dologban tudtam; azon le tett Hilem alatt mostan is meg állok előbbeni vallásomnál.

Hogy pedig ujantabban Hitet mondjak (előttem tartván az Hitnek Szentségét egy részről, más részről pedig Hazánk Törvényében, jelesen pedig I-ső Lajos Király 23-dik Törvényében, 's a Nemesekre nézve ősi Szokásba vett 's foglaltatott menedékét) kötelelességemnek nem esmérem lenni; és annál kevésbé, mennél bizonyosabb az, hogy az 1563-dik Esztendőbeli 81-dik tzikkely értelméhez képest, annak rende szerént, az Hiteltetés végett meg nem keresttem. Mellybéli declaratiomat az hiteltetést sürgető félnek tudtára adatni, a Tettes Nemes

Vitézavatás a Margitszigeten: Várományosok felavatása.

Vármegye méltóztasson. Többire kegyes Malasztiban ajánlott, minden tisztelettel Maradok Rimaszombath 30. Aprilis 1791.
Tettes Nemes Vármegyének! alázatos Szolgája
Idősb Horváth József

Szüllő uram ügyét a budai helytartótanács alapos mérlegelés után az összes levelezés csatolásával átküldötte a budai főhadparancsnokságnak. Átiratában, melyet 1791 július 8-án gróf Csáky József irt alá a következőket mondja:

A helytartótanács álláspontja az, hogy nemes Szüllő Józsefet politikai uton nem lehet arra kényszeríteni, hogy a vértés katonák bántalmazása, tehát a katonai testület megsértése miatt elégtételt adjon. Ha katonai részről ezt mégis követelnék, akkor nem marad más hátra, mint őt formális eljárással jogi uton perrel megtámadni. Mivel azonban Öfelsége beleegyezésével a legutóbbi országgyűlésen elhatározott, hogy mindazokat a tényeket, amelyek előzetes törvénytelen és az ország törvényrendszerével ellentétben álló cselekményekből származnak, közkegyelemben részesítik, ezt a döntést könnyen lehetne a Szüllő-féle ellenállásra is vonatkoztatni. Ezért a helytartótanács azt javasolja, hogy borítsanak fátyolt erre a kellemetlen esetre, mert bárhogy vizsgáljuk is a dolgot a nemes embernek katonai karhatalommal való erőszakos letartóztatása az ország alkotmányába ütközik.

A budai főhadparancsnokság ez álláspont helyességét elismerte, az elégtétel kéréstől elállt, Szüllő uram ügyét tovább nem firtatta s az egész, terjedelmessé vált iratcsomót 1791 augusztus 7-én »ad acta« tette.

A kínai háború.

Irtá: SZLADEK BARNA ny. százados.

Kína fővárosának, Pekingnek kiürítésével a kínai háború új fordulóponthoz jutott. *Csang-cso-lin* marsall, az észak-kínai hadsereg fővezére egy bombamerényletnek esett áldozatul, szerteszórt hadserege már a legcsekélyebb lökés fel-tartóztatására sem képes és joggal *nemlétezőnek* tekinthető.

A lefolyt eseményeket európai szemmel és mértékkel mérve azt hihetnők, hogy Peking elestével és az észak-kínai hadsereg megsemmisülésével a kínai háború véget ért. Aki azonban az eddig történeteket figyelemmel kísérte, inkább hajlandó azon valószínűség mellett állást foglalni, hogy tulajdonképpen csak most kezdődik a háborúnak az a fázisa, amely Európát közelebből érdekli és közvetlenül érinti, mert a közeljövőben kell azoknak a kérdéseknek tisztázódnia, melyekről idáig csak homályosan és csak találgatások formájában hallottunk s amelyek nemcsak Kínára, hanem Európára, sőt az egész világra is nagy jelentőséggel bírnak.

Melyek volnának ezek a kérdések?

Mindenekelőtt: *Sárga-e* ezen háború vagy *vörös*? Nemzeti háború-e, mely az idegen hatalmak befolyása és terjedésének, valamint Észak-Kína ó-konzervatív kormányzása ellen folyt, avagy a bolsevizmus és nemzetköziség jegyében végbemenő osztályharc?

Mindidáig erre a nem csekély jelentőségű kérdésre tökéletes világosságot deríteni nem lehetett, mert az észak-kínai kormányban éppenugy ellenségél látta a dél-kínaiak

nemzeti alapon álló *egyik*, mint az orosz bolsevisták befo-lyása alá került *másik* része is. Az északiak ellen harcolt a nemzeti alapon álló *Csang-kai-csek* tábornok, mert *Csang-cso-lin* s vele együtt a pekingi kormányt a külföldi hatalmak fizetett bábjának és uszályhordozójának tekintette, kik a kínai birodalmat idegen érdekeknek kiszolgáltatták. Ellen-ségnek tekintette *Csang-cso-lin* *Feng*, a másik dél-kínai tábornok is, ki kétséget kizáróan Moszkva szolgálatában áll s az északiak ellen folytatott harcban Moszkva főcélját, a világforradalmat igyekszik előbbre vinni.

Az északiak ellen folytatott *sárga* háborút tehát *Csang-kai-csek*, a *vöröset* pedig *Feng-ju-sziang* — röviden *Feng* — tábornokok képviselik.

Kettőjük között fog eldőlni, mely irányzat fog felül-kerekedni a *Csang-cso-lin*-féle kormánytól immár megsza-badított Kínában. Kevésbé jelentős a neve az utóbbi idő-ben önálló hadseregével hozzájuk társult *San-zi* tartomány kormányzójának, ki egyelőre nem vallott szint s valószínű-leg amellé fog szegődni a kettő közül, aki majd hatal-masabbnak bizonyul.

Hogy Kínában a jövőben eldöntésre kerülő eseménye-ket tiszta szemmel láthassuk, továbbá, hogy megérthessük, miként volt ezeknek a *sárga* és *vörös* dél-kínai hadseregek-nek együttműködése *idáig* lehetséges, meg kell ismernünk a kínai állapotok egyik-másik jellegzetességét és meg kell ismerkednünk legalább is nagy vonásokban, vázlatosan az eddigi eseményekkel.

*

Kína már hosszú évek óta meglehetősen nagy számban küld diákokat a külföldi egyetemekre. Ezek a diákok a Nyugat műveltségét, civilizációját és szabad tanításait ma-gukba szíva, visszatérnek hazájukba, ahol nem igen tudnak elhelyezkedni. Természetes következménye ennek, hogy a kínai diákság — az elégedetlenség forrásából táplálkozva — erősen hajlik a szélsőséges baloldali tanok felé. Legnagyobb ellenségüknek az angolokat tartják, mint akik leginkább élös-ködnek Kína testén, legtöbbet tartva birtokukban azon elzá-logosított, u. n. koncessziós területekből, melyek Kína kincsestárát jelentik.

Három évvel ezelőtt egy csapat diák nyíltan lázított Schang-hai főutcáján az angolok ellen. Az angol rendőrség szétkergette őket, de a diákok csakhamar kulikkal meg-erősítve még nagyobb számban tértek vissza és megrohamoz-ták az angol rendőrség laktanyáját. A rendőrök a tömegbe lőttek. A sortűz után a lázongó diákok és kulik több halott és sebesült visszahagyása mellett szétszaladtak ugyan, de ettől az időponttól kezdve az idegengyűlölet mindjobban fokozódott és ettől az időponttól megkezdődött a *sárga-vörös* színárnyalatokban játszó háború.

Először az angol árut bojkottálták, majd a gyűlölet átszállt az összes idegenekre, később a pekingi kormányra, végül — mert a moszkvai bolsevikok soha semmiféle alkal-mat nem szalasztanak el — átszállt ez a gyűlölet a kapi-talistákra, a vagyonos osztályra, általában az egész polgári társadalomra.

Szovjetország nagyszámu agitátort, egyszersmint Borodinnal élén egy hadsereg-szervező csoportot küldött Kantonba, Kína legszegényebb tartományába, ahol a bolse-viki propaganda jó talajra talált. A moszkvai szervező erők és moszkvai pénz segítségével ugyyszólván máról-hol-napra egy hadsereget állítottak fel a kantoniak, mely *Csang-kai-csek* tábornok parancsnoksága alatt nemsokára megkezdte hadműveleteit az északiak ellen.

Csang-kai-csek nem volt bolsevistaérzelmű. A dél-kínai mozgalomnak nem mint *kommunista*, hanem mint *nemzeti* mozgalomnak állott élére. Moszkva ügynökei egyáltalában

nem siettek, hogy elveiket, programjukat magára *Csang-kai-csek*re is rákényszerítsék. Nem az volt a fontos Moszkvá-nak, hogy *Csang-kai-csek* kommunista-e vagy sem, hanem az, hogy egy harc indul meg az angolok ellen. Egy harc, melyet — mindegy, hogy milyen jelszó alatt vivják — nekik (bolsevistáknak) támogatniok kell, mert főcéljuk, a világ-forradalom kirobbantása, ha egyáltalában, hát csak úgy kép-zelhető el, ha Angliára ilyen vagy amolyan módon sikerülne döntő csapást mérni.

Katonai fellépésre persze az idegen hatalmakkal szem-ben a déliek nem gondolhattak, meg kellett hát először ezekkel a hatalmakkal paktáló északi kormányt buktatni, hogy a részben *nemzeti*, részben *nemzetközi* céljaik meg-valósításához hozzáfoghassanak.

Ezeket szem előtt tartva, Kína meghódítását a déliek által legfeljebb egy felvonás végének, de nem a háboru befejezésének tekinthetjük.

Csang-kai-csek fiatal, alig negyven éves, komoly tudásu, különösen nagy műszaki ismeretséggel bíró katona, ki nevét békében a kínai kadétiskolák felállításával tette ismertté. Mindjárt kezdetben nagy sikereket ért el az északiak ellen, kiknek vezetői sűrűn váltakoztak, de ezeket a nehéz kínai neveket szándékosan elhagyom, mert jelentőségük, értékük egyáltalában nincs, de nagyon alkalmasak arra, hogy az amugy is zürzavaros események összefüggését és megérti-hetését megnehezítsék.

*

Mult év tavaszán *Csang-kai-csek* elfoglalta Kína leg-nagyobb kikötővárosát, *Schang-hait*. Frontvonala a *Jang-ce-kiang* mentén húzódott. Birtokába vette a folyammenti két legnagyobb várost, *Nankingot* és *Hankant* is.

E három városnak elfoglalása igen érzékenyen érintette nemcsak Angliát, de valamennyi nagyhatalmat, mert ezek-ben a városokban — főleg Schanghaiban — sok tízezerre rug a külföldi telepesek száma. Anglia, Amerika és Japán tekintélyes számu hadihajót küldtek a kínai vizekre, de képviseltették magukat Francia és Olaszország is. A kül-földi telepesek lakónegyedeit még a déli csapatok bevo-nulása előtt, kihajózott csapatok szállták meg, úgy hogy ezek a telepek, eltekintve kisebb incidensektől, szörványosan előfordult fosztogatásoktól, csaknem teljesen épségben, érin-tetlenül maradtak, ellentétben a kínai negyedekkel, melyekben a dél-kínaiak nagy pusztításokat vittek végbe és kiméretlen mészárlásokat rendeztek.

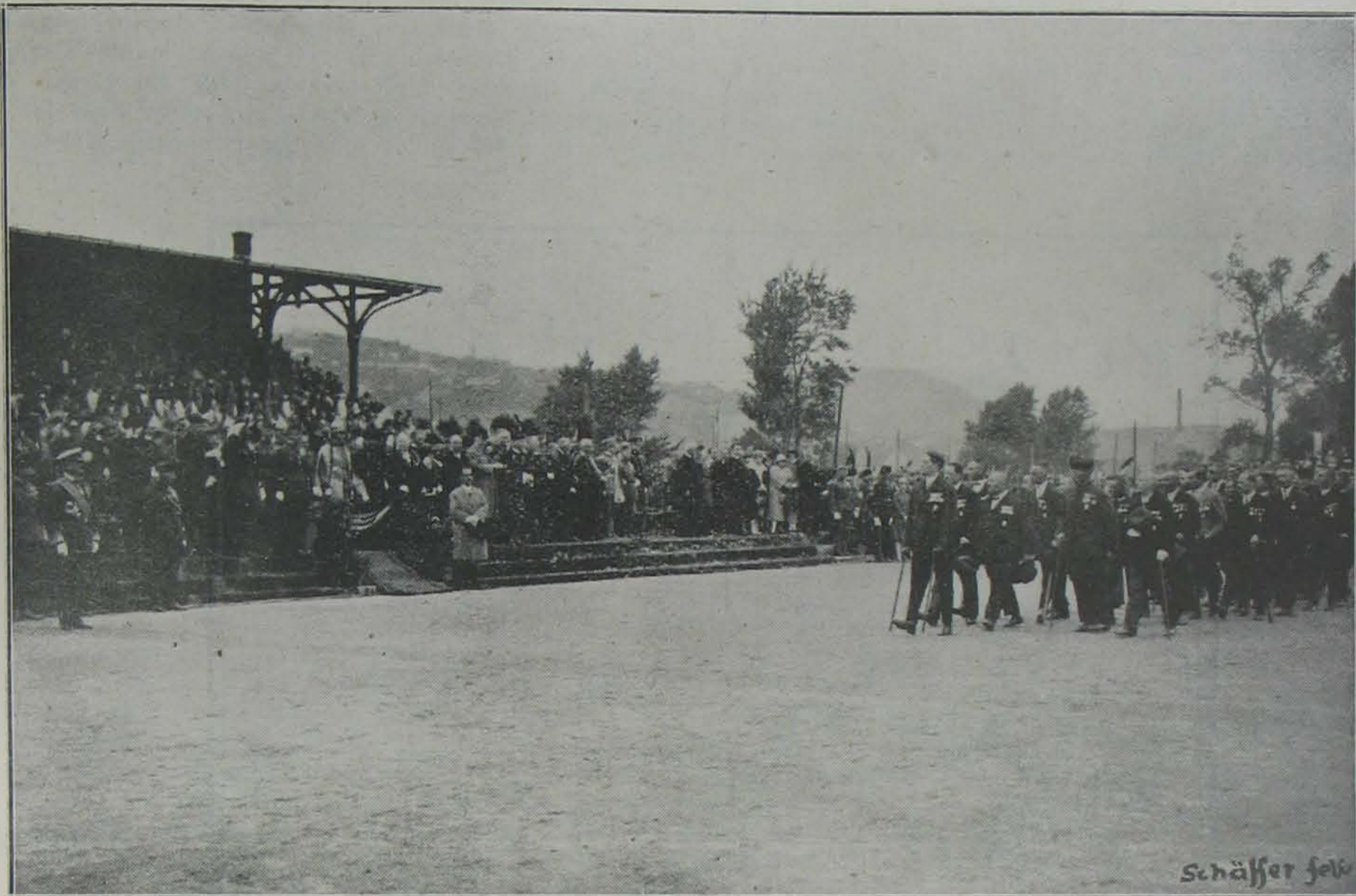
A bolsevista agitáció a megszállott részekben és a hadseregben is mindjobban terjedt, Borodinék mind nyil-tabban és követelőbben léptek fel s emiatt közöttük és *Csang-kai-csek* között nézeteltérések állottak elő, amik utóbbit arra készítették, hogy a szovjetmegbízottakat letartóztatta és a bolsevikjellegű zavargásokat erős kézzel elfojtotta. Követ-kezménye ennek az volt, hogy a dél-kínaiak, úgy a lakos-ság, mint a hadsereg, két pártra szakadtak. Egyik párt a *sárga* *Csang-kai-csek*et ismerte el a dél-kínai hadsereg s egyben a dél-kínai kormány fejének, másik pedig a *vörös* *Feng* tábornokot. Két külön kormányt is alakítottak. *Csang-kai-csek* kormánya Schanghaiban, a *Feng*, azaz a bolseviki kormány pedig Hankauban székel.

Az északiak ellen folytatott hadműveletek félbeszakad-tak s *Csang-kai-csek* és *Feng* csapatai egymás ellen for-dultak.

Most, egészen folyó év tavaszáig, oly kavargás, oly felfordulás következett be a kínai hadszíntéren, hogy még

A természet a maga ösvényén jár és az, mi ne-künk kivétel gyanánt tűnik fel, rendjén van.

Goethe.

Vitézavatás a Margitszigeten: Hadirokkant vitézek diszmenete.

a legkitünőbb hírszolgálatokkal rendelkező angol lapok is csak zavaros, egymásnak sokszor ellentmondó híreket hoztak a kínai helyzetről. A visszavonuló északi hadseregnek most ugyanis ideje jutott arra, hogy magát összeszedje s a déliek ellen újból frontba állíttasson. Tucatszámra tűntek fel újabb, magukat tábornokoknak, hadseregpáncsnokoknak nevező katonai kalandorok, kik hol egymás, hol pedig a déliek ellen harcoltak s volt idő, amikor a Sanghai—Hankau közötti területen öt különböző hadsereg harcolt. Mindegyik önállóan, más-más parancsnokság alatt, más-más célokért.

*

Ez év kora tavaszán Csang-cso-lin erős offenzívát akart indítani az egymással verekedő déliek ellen. Terve helyeslésre és támogatásra talált Japánban, melynek érdekeit Shantung erősen veszélyeztette volna, akár a sárga, akár a vörös déliek nyomulnak elő. Shantung tartományban ugyanis a lakosok jelentékeny része japán. Ebben a tartományban helyezi el Japán már hosszabb idő óta emberfölöslegét.

Csang-cso-linnek ezen akciója valószínűleg sikerrel is járt volna, ha időközben a déliek egymással ki nem békülnek. Annak részleteit, hogy ez a kibékülés a sárga Csang-kai-csek és a vörös Feng között miként jött létre, egyelőre homály fedi. Mindenesetre Moszkva keze itt is jelentős szerepet játszott.

A két dél-kínai hadsereg egymással szemben továbbra is megtartotta ugyan az ellenséges érzületet, de Moszkva befolyása következtében újból közösen vették fel a harcot Csang-cso-lin ellen.

Az északiak előnyomulása kezdetbeni kisebb sikerek után megakadt, az iniciatíva újból Csang-kai-csek, illetve Feng kezébe került.

Csang-kai-csek a tengerpart mentén, Feng az ország belsejében nyomult észak felé, mindketten Peking irányába.

Csang-cso-lin hadserege a déliekkel szemben nem bizonyult állóképesnek, úgy hogy Csang-kai-csek csapatai már ez év május hó első felében Shantungba is bevonultak. Az egyes hadseregek számbeli erejére vonatkozó adatok oly megbízhatatlanok, hogy az alábbi számok csak fenntartással fogadhatók el. Csang-cso-lin folyó év kezdetén ca. 300.000 emberrel rendelkezett s kb. ugyanannyi volt az ereje a délieknek együttvéve, azaz Csang-kai-csek és Feng tábornokok 150—150 ezer főnyi hadsereg felett parancsnokoltak.

A Shantung kormányzóságba történt bevonulás nagy izgalmat keltett Japánban és Japán sietve három hadosztályt küldött Csingtau és Csinanju városokba, valamint a peking-mukdeni vasutvonal megszállására. Egyidejűleg közölte a japán kormány a genfi népszövetséggel és Csang-kai-csekkel is, hogy a japán csapatok kizárólag a japán alattvalók életének és vagyonának megóvása céljából lettek odairányítva, a polgárháborúba beleavatkozni nem fognak.

Csang-cso-lin múlt hó elején kiűritette és ő maga is elhagyta Pekinget. Mukdenbe történt utazásánál pokolgépes merényletet követtek el ellene, melynél súlyos fejsérülést szenvedett s röviddel rá egy mukdeni kórházban meghalt.

*

Csang-kai-csek és Feng tábornokok előnyomulásával egyidejűleg, előnyomulásba kezdett Peking felé San-Zi tartomány kormányzója, Jen-szi-csan is.

Ha azt kívánják, bizonyítsam be, hogy a bűn és a tudatlanság közti kapocs époly benső, mint nyilvánvaló: be tudom bizonyítani.
Brougham.

Pekingben és Peking körül összefutnak az előnyomulási irányt jelző nyilak hegyei.

Mi lesz? Béke vagy tovább háború? Hogyan fog a három vezér egymás között megegyezni? Mely irányzat kerekedik felül Kinában? A nemzeti-e vagy a bolsevista? Ki fogja-e üriteni Japán a megszállott részeket vagy garni-

vált Csang-cso-lint, hogy ennek révén bizonyos előjogok és anyagi előnyök birtokában maradjanak. Magára hagyták, sőt el akarták gáncsolni a nemzeti célokért harcoló Csang-kai-cseket, figyelmen kívül hagyva, hogy így Fenget és rajta keresztül Moszkvát erősítik. Ha a vörös Feng felülkerekedne és a 400 milliós Kína szovjetkormányt alakítana,

zonokat fog ott berendezni? S utóbbi esetben mit fog ehhez szólni Amerika? Hajlandók lesznek-e az érdekelt nagyhatalmak az új kormány követelésének eleget tenni?

Mindezekre a nagyfontosságú kérdésekre a közeljövő meg fogja adni a választ.

Egy valami — sajnos — már most pozitív megállapítható: a nagyhatalmak szerencsésnek és okosnak nem mondható magatartása. Támogatták az egész Kinában gyűlöletessé

ebben nagy része lesz a struccmadár módjára gubbaszkodó, hallani, látni és cselekedni nem akaró Európának.

A felébredés mindig csak akkor, mikor a tények befejezték s nehezen változtathatók...

...mint anno 1920, amikor az utolsó Wrangel katona elhagyta a Krimet.

Portyázás.

Csak nemrégiben tettem szóvá a virtuskodást. Elmondtam egy esetet, ahol egy virtusivó az ötödik liter pálinkánál holtan fordult le a székről, egy másikat, amikor egy soffőr utasokkal megrakott autójával üldözőbe vett egy nyulat, mig nem az autó az árokba fordult. Gyorsan ezekre a virtuskodó, szomorú esetekre, történt mindjárt egy harmadik is, mely különösen érdemes a megörökítésre. Érdekesebb, ötletesebb és bravurosabb, mint a másik kettő. Egy falusi legény neki állt Tell Vilmost játszani. Célbalövöldözött fejverével és mikor a céltáblául szolgáló papírlap már nem szórakoztatta eléggé, kiállította öccsét a pisztoly elé, kalapját tetejével a fejére helyezte és le akarta azt löni. A kalap csakugyan le is esett lövés után a földre, de vele együtt a gyerek is. Nem is kelt fel onnan. Kalap helyett a testén szaladt keresztül a golyó. Valóban el kell szörnyülködnünk. Ha idézzük Schiller páratlan szépségű Tell Vilmosát, eszünkbe jut, micsoda lelkitusát vív ez a híres svájci vadász, amikor arra kényszerítik, hogy saját fia fejéről egy almát löjjön le. Ez az ember, aki arról volt híres, hogy nyila soha célt nem tévesztett, csak azért enged a parancsnak, mert ha nem engedelmeskedne, ő is, fia is áldozatul esnének a hiuságában megsértett kényur haragjának. Az almát le is lövi szerencsésen fia fejéről, de előkészítette a második nyilvesszőt is, hogyha — amint később bevalja — az első célt tévesztene és fiának baja esnék, ezt a másodikat annak szívére irányította volna, aki ezt a kegyetlen parancsot kiadta. A híres íjjász tehát reszket, remeg, aggódik belül, dacára minden biztonságának nem bizik magában, mikor azt az almát kell eltalálni, amit fia fejére helyeztek, s a mi legényünk, ez a kamaszkorból alig kinőtt siheder pedig, kinek talán először volt pisztoly a kezében, szemrebbenés nélkül, virtuskodva kiállítja édes testvérét, kisöccsét és kalap helyett tepuffantja őt magát. Hol kell keresnünk a nyitját ennek s az ilyesfajta cselekedeteknek? Hol találunk magyarázatot a virtuskodásnak ilyen kinövéseire? Vérében van talán? Ugy született? Talán fegyházban elhalt apjától örökölte ez a legény a virtuskodó hajlamot? Nem igaz! A csecsemő nem az anyatejjel szívja az ilyesmit magába. A virtuskodás a bátorságnak, a férjasságnak, a vakmerőségnek egy beteges elfajulása, ami, ha nem is kizárólagosan magyar tulajdonság, sajnos, eléggé virágzik nálunk. Amint nálunk két-három ember — különösen fiatal — összeáll, egy sajátságos léháskodó, csipkelődő, gunyos, hecsegő hang lesz urrá. Ebben lényegileg a jalu nem különbözik a várostól. De amig városban inkább a léháskodás és gúny, addig falun a legénykedés és virtus vannak előtérben. Kétkedik ebben valaki? Am menjen ellenőrző utra! Menjen bármely faluban templom után valamely legénycsoport közzé, vagy ha úgy tetszik akár a Duna-korzóra és hallgasson végig egy-két beszélgetést. Csodálkozva fogja tapasztalni, hogy bár a témák különbözők, mégis oly nagyon hasonlítanak egymáshoz ezek a beszélgetések. Ne azt figyelje, hogy mit, hanem azt, hogy hogyan beszélnek. A cinizmus itatja át a hangot, a csipkelődés zár be minden mondatot és a hanghordozás, mintha mindig azt akarná kifejezni: »Én fenegyerek vagyok ám! Nem hiszed? No, majd megmutatom!« Az emberek, különösen a fiatal emberek, irtóznak szerénységtől, szelidségtől, jóságtól, mert ezek a tulajdonságok olykor-olykor magukon viselik a félénkség, sőt gyávaság látszatát.

Ettől pedig ments Isten! Képesek inkább a legnagyobb ostobaságokra, képesek büncselekményekre, csak ne kelljen ezt a látszatot elviselniük. Ezért találkozunk oly gyakran emberekkel, akik nyolc liter pálinkát akarnak egy ültükben meginni, akik automobillal nyulakra vadásznak s akik testvéreik fejéről kalapokat lövöldöznek.

A világtörténelem a diktátorok kétféle fajtáját ismeri. Akik nagyon jól s akik nagyon rosszak voltak. Akiket áldott vagy átkozott a nép. Akik alatt az állam vagy virágzott vagy rothadt. Akik azt vagy a magasba emelték, vagy sárba rántották. Akik maguk mutattak tündöklő vagy mocskos példákat. A diktátorok vagy jók vagy rosszak voltak, — soha nem középek. A diktátorok egyik fajtáját az ókorban Julius Cézár, a másik fajtát Neró képviselték. Korunkban is vannak diktátorok. Egyik ellen most követtek el pokolgépes merényletet. Neve: Csang-cso-lin, de bátran lehetne nevezni a XX. század Nérójának is. Volt béreslegény, utonálló, kém, mandzsuri bandavezér, majd Kina teljhatalmu ura. Ha nagyon akarta volna, fejére kerülhetett volna a kínai császároknak hét fal között őrzött koronája is. Tettei után ítélve kétségtelenül a diktátoroknak Néró-féle kategóriájába tartozott. Egyik riválisától, Wu-pej-fu tábornoktól úgy szabadult meg, hogy egy kilátástalan katonai akcióba ugratta be, egy másik hadvezértársát, ki ugyancsak riválissá nőhetett volna ki magát, a legválságosabb pillanatban cserben hagyta, egy harmadiktól pedig, ki utjában állott, úgy, hogy egyszerűen eltétette láb alól. Egész délelőttöt töltött el azzal, hogy halálos ítéleteket irt alá, soha nem válogatva ki bűnös, ki ártatlan. Mikor alparancsnokai egyik csatát a másik után veszítették el a déliek ellen, neki eszébe jutott, hogy a rövid női haj erkölcsstelen, sérti Kina ősrégi hagyományait, elrendelte hát ennek viselőire a halálbüntetést. Legbizalmasabb titkárnője azonban akkor is bubifrizurát viselt, amikor annak a menekülő különvonatnak salonkocsijába jelszállt, amely őket a kínai falon tulra, Mukden felé vitte. A »lelkiismeret« idegen fogalom volt előtte. Bünlajstromát nehéz volna összeállítani. Pusztá szeszélyből több ártatlan embert végeztetett ki, mint amennyi keresztényt megégettek a Néró rakatta máglyákon. Most elérte ezt az embert végzete. A megérdemelt sorsa. Én pedig portyázásomban megérkeztem ahhoz a ponthoz, amiről a diktátor halálával kapcsolatban megemlékezni szeretnék. Ennek a diktátornak pokolgépet helyeztek vonata alá, s ezt a merényletet a baloldali lapok arra használták fel, hogy mérges kirohanásokat intézzenek a »diktátorok« ellen. Nem a Csang-cso-linok, hanem a »diktátorok« ellen. Csang-cso-linról tulajdonképen alig beszéltek, minden amit irtak a »másik« ellen irányult. Ezalatt a »másik« alatt Mussolinit kell érteni. A diktátorok! Csang-cso-lin — Mussolini! Mussolini — Csang-cso-lin! Kissé burkoltabban, kissé finomabb szavakkal, de mégis azt akarták mondani: »Az egyik eb, a másik kutya«. Párhuzamot vontak Csang-cso-lin és Mussolini között. Összehasonlították őket. És bár egyetlen rokoncelekedetet, egyetlen közös vonást nem tudtak kettőjük között felmutatni, — mégis az elnevezés »diktátor« elegendő volt, hogy Mussolinit egy sorba sorolják ezzel a lélek és műveltség nélküli ázsiai barbárral. Ime a tárgyilagosság, józan ítélés, pártatlanság, igazságosság, amit ők — a baloldalon — oly gyakran hangoztatnak! Csang-cso-lint Mussolinivel egy sorba sorolni ugyanannyit jelent, mint Julius Cézárt Néró vagy Caligula ikertestvérévé avatni.

Figyelő.

Diszszemle a Vérmezőn: Kormányzó úr Őfőméltósága elvonult a csendőr félzászlóalj arcvonala előtt.

A személyleírás.

Írta: SZÉKELY VLADIMIR rendőrfőtanácsos.

Menekül a tettes... s futó útjában kíséri és üldözi — saját képe, mellette a szöveg, kikiáltva a nyilvánosságnak, mit vétett, hogyan bűnözött s szóban kirajzolva alakja, külseje, ismertető jele. *Személyleírása.* Kinek van most jó szeme. Rendőr, csendőr, közönség ki ismeri fel s fogja le a menekülő bűnös embert.

Mert mi, a nyomozás világában dolgozók, legjobban tudjuk, hogy minő nehéz valakit: egy embert, akit soha nem láttunk, egy többé-kevésbé tökéletes vagy tökéletlen személyleírás után a tömegből kikapni.

Egy különös adomány kell hozzá. A memoriának külön képessége, mely éles, gyors s biztos megfigyelési tehetséggel párosulva, nemcsak emlékezetben tudja tartani egyenkint azokat a sajátságokat, melyek egy ember úgynevezett személyleírasi adatait képezzék, hanem az adatok alapján biztosan fel is tudja ismerni azt az illetőt.

Beszéljünk világosabban! Vannak emberek, akik, ha egyszer beszéltek valakivel, azt, ha eléjük kerül, nyomban megismerik, viszont vannak, akik ötszöri-hatszori találkozásnál is idegenül bámulnak rá s arcon zavar tükröződik.

— Ugy rémlik, hogy ismerem! — mondják, — de nem emlékszem hol, mikor találkoztunk. Szabad kérnem a nevét. Rossz az arcmemóriám.

Vagy viszont, ha társaságban szóba kerül valakinek a neve, lesznek ott, akik, bár az illetőt csak egyszer látták életükben, egészen jól és hiven tudják leírni, viszont mások, még közelebbi ismerőseik is az illetőknek, hirtelenében arra sem emlékeznek, hogy barna volt, fekete-e szeme.

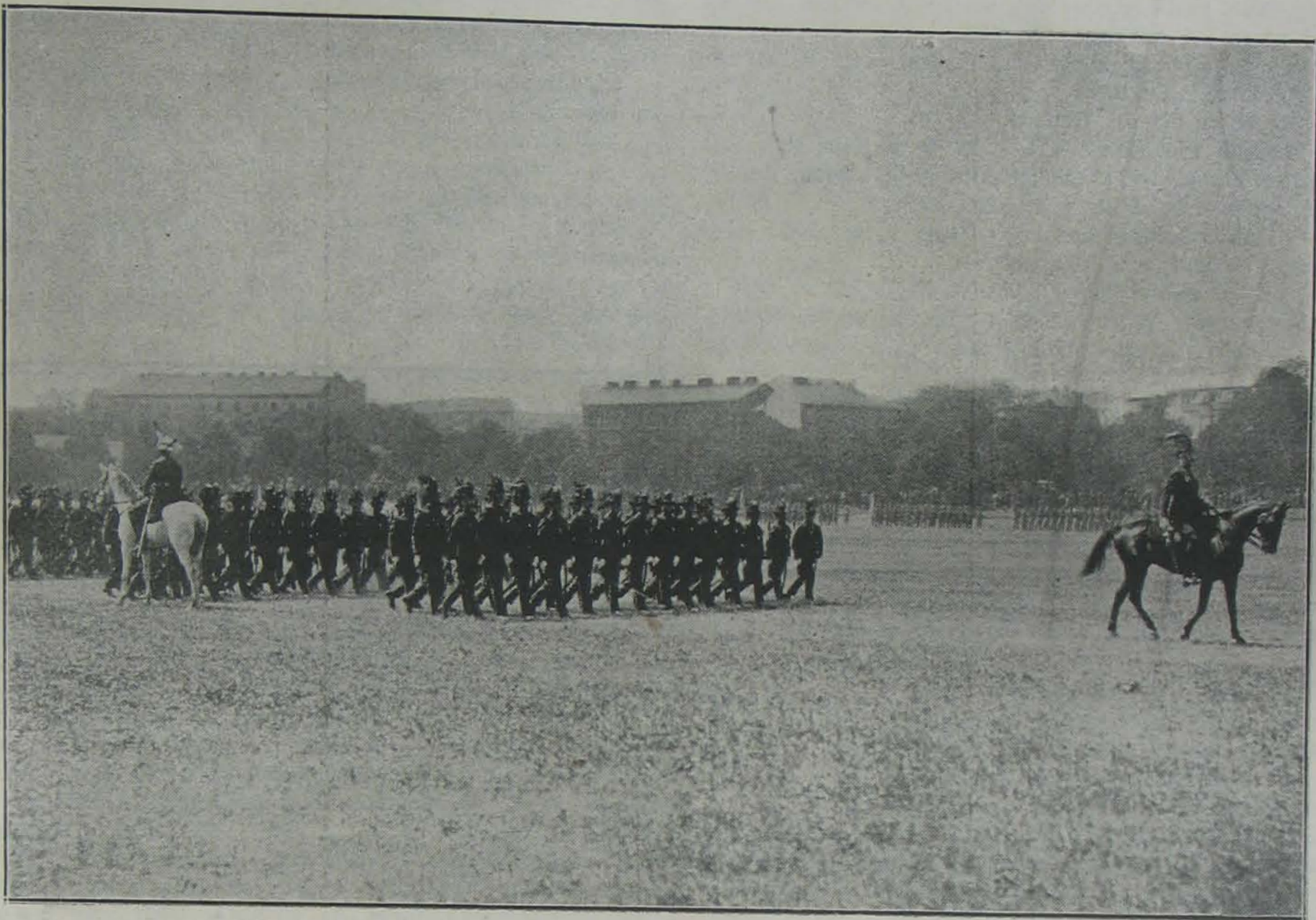
Fölösleges mondanunk, hogy az utóbbiakból nem válna

nyomozó lángelme s igen rosszul festenének a mi hivatásunkban. A jó rendőrnek, csendőrnek igen is kell, hogy jó ember *arcmélete* legyen, sőt vajmi gyakran annak a mértéke szabja meg az ő ügyességének a fokát is.

Ezzel *születik* az ember, de tanulni is lehet ezt. A gyakorlat lassan kiképezheti erre az embert, kivált ha valaki e tekintetben észreveszi fogyatékosságát és különös gonddal fekszik neki e képesség megszerzésének.

Hogy a személyleírasi adatok alapján való megismerés tényleg nem tartozik a legkönnyebb feladatok közé, arra jellemző, bár kissé tulhajtott egy londoni s legutóbb egy newyorki lap kísérlete. Londonban ugyanis egyik évben egy elterjedt ujság egy ifju hölgy pontos személyleírását közölte s jókora jutalmat tűzött ki annak, aki e személyleírás alapján a hölgyet felismeri. Rendőrök és detektívek azonban ki voltak zárva e különös pályázatból, a dolog csak a nagyközönségnek szólt. Az illető hölgy napokig járt a legnépesebb utcákon s bár sokan törtettek utána, senki sem ismerte fel. Hasonló kísérlettel próbálkozott egy newyorki ujság. Böven leírta, hogy egy ilyen és ilyen külsejű mister Raffles nevű ur elveszett. A megtaláló jutalomban részesül. És bebizonyosodott, hogy sehol jobban elrejtőzni nem lehet, mint egy nagyváros néparadatában, mert itt a sűrű tömegben elvesz az egyes. Raffles mindennap még azt is megadta, hogy melyik tájékon fog járni s nap-nap után egész embertömeg kereste. Sok emberre rajtaütöttek, de egyik sem volt az igazi...

Természetesen minden menekülő, szökevény bűnös tudja, hogy személyleírása is utban van. Nagyobb büntények esetén az ujságok is terjedelmesen megemlékeznek róla, módjában van megtudni, mint vélekednek becses külsejéről s így a legtöbb sokszor azon van, hogy úgy megváltoztassa külsejét,

Diszszemle a Vérmezőn: A csendőr félzászlóalj diszmenete.

hogy a felismerését megnehezítse, sőt lehetetlenné tegye. Számtalan furfang áll e tekintetben rendelkezésre.

Mindig aktuális a furfangoknak részletezése. Ugyancsak fejlett technika áll e tekintetben is a menekülő vagy rejtőző bűnösök részére. Alig van valami külsején, amit, ismerve módokat, meg ne lehetne változtatni. Mindenekelőtt azonban leszegezzük, hogy a kezdő s ügyetlen bűntévő többnyire a bűncselekmény elkövetése után változtatja meg külsejét, ellenben az ugynevezett »tízperzhármas« próbáju a bűncselekmény elkövetése előtt ölt inkább maskarát s azután eredeti formájában menekül vagy rejtőzik.

Egy eset! Még a békeévekben történt. Egy ékszerüzletbe betörték s óriási értékeket loptak el. A nyomozás azonban csakhamar tisztába jött a tettessel. Púpos, löcslábu, kis torz alak volt. Ott lakott az ékszerbolt felett csendes kis hónapos szobában. Senki sem gyanakodott a szomorú kis emberkére, legkevésbé az ékszerész. Többször járt nála, órát vett. Szinte grotteszk volt hallgatni, mikor a nyomorék volta felett kesergett...

Pedig ő volt a betörő. Az ő szobáján át a menegzet áttörésével hatoltak be az üzletbe s azóta a nyomorék eltűnt. Hónapok multak, semmi nyoma. De végre is a véletlen fogta meg. A szobaasszonya meglátta a villamoson. De a púp és löcsláb nélkül. Csak az arca volt roppant ismerős, egészen a volt szobájáé s óvatosság kedvéért szólott a rendőrnek.

— Mi jögon szólít meg? — önérveteskedett a betörő.

— Igen biztos ur! — szólt bele a szobaasszony — megismerem most már a hangjáról is.

A rendőrségen azután végleg leleplezték az alakoskodó tolvajt...

Legáltalánosabb a menekülő vagy rejtőző bűntevőknél a ruházat változtatása. Rongyos, csavargó öltözet után urias ruha vagy egyszínű szolid ruha után tarka, színes öltözet nagyon sokat határoz s lényegesen változtat a külsőn. Az alakoskodónak legtermészetesebb és legkönnyebben kivihető módja ez. Épp azért, hár egy-egy pontos személyleírás rendszeren kiterjeszkedni szokott a tettes vagy valószínű tettes ruházatára is, ehhez, ha valakinek figyeléséről vagy felismeréséről van szó, nem kell s nem lehet szó szerint ragaszkodnunk.

Az arcszínre ki szoktak terjeszkedni a személyleírások. A kendőzés pedig ezen is változhat. Ha például valaki jó sápadtra kendőzi arcát, hozzá hajlottan jár és köhicsél mellette... utána pedig viruló színt ölt, mindez alkalmas arra, hogy felismerhetetlenné tegye. Az arcszín még tartósan is másra festhető. Többek között hypermangánsavas káliummal minden fokozat szerint megbarnítható. Mosás, dörzsölés mellett is az így nyert szín csak hosszabb idő múltán halványodik le.

A haj- bajusz- és szakállviselőt szintén könnyen változtatható. Egész másképp fest valaki, ha feltétlenül leborotválja, mint annak előtte. Vagy elég, ha valaki hosszú haját rövidre nyírja. Már más kifejezést ölt az arca.

Érdekesen illusztrálja azt egy párisi színésznek az esete, aki a saját nagynénjét küldte a másvilágra, hogy megtakarított pénzéhez hozzájuthasson. A dolog úgy történt, hogy Chevier asszonyt, aki Páris kiállításában egy kicsi bérházban lakott, egy nap reggel megfojtva találták ágya előtt. Az íróasztal fiókja fel volt törve, a pénz és ékszer eltűnt. Kétségtelen volt a rablógylilkosság s a párisi rendőrség lázas buzgalmat fejtett ki a tettes kézrekerítésére.

A meggyilkolt imakönyvében egy névjegyet találtak Charles Bonard névvel. A névjegyen ez állt:

»Ma este újra meglátogatom. Várjon rám, fontos beszélni valóm van. Charles.«

— Ki az a Charles Bonard?

— Rokona a madamenak, — felelte a házmester. Két hete lehet annak, hogy fellátogatott. Ugy rémlik nekem, mintha tegnap este is itt járt volna.

— A mi emberünk lesz ez, — volt a nyomozásvezető véleménye. — Irja csak le a külsejét!

— Magas ember, kopasz, de szakállas ember volt s kicsit bicegve járt. A szomszérlban van egy fiu, ezzel egyszer a madame üzenetet küldött neki, valami közeli kicsi szállodába.

A rendőrség erre rögtön felkutatatta az összes szomszédos szállodákat. Egyikben egy Joseph Berger nevűre ráillett a személyleírás. Ez azonban két nappal előbb megszökött onnan, hátrahagyva összes ingóságait — egy piszkos papirkézelőt és egy gallért.

Egy teljes hónapig tartott a Charles Bonard után a hajsza, de eredmény nélkül. Végre egyik zálogházban elfogtak egy embert, aki az elrablott ékszerekből egy brost akart értékesíteni. Behozták a rendőrségre, de a delikvens tagadt. A brost vette egy korcsmárostól! — mondta.

Fürtös fejű, simára borotvált arcu ember volt, aki színésznek mondotta magát, de egész gyanus lebujban lakott. Ott átnézték holmiját, mely egy rossz kabátból s néhány parókából állott. A kabátot átvizsgálták és egy — Charles Bonard névre szóló névjegyet találtak.

Erre Charles Bonard bevallotta, hogy ő gyilkolta meg nagynénjét. Már rég lesett az öregasszonyra. Kis fiu volt, mikor utoljára látta. Zsugori asszony volt s nyomorában elhatározta, hogy megöli és két lakattal örzött pénzét elveszi. Beállított tehát hozzá színészalakításban, hogy a rendőrséget hamis utra terelje.

— Ebben a szerepemben is megbuktam! — fejezte be búsan Thália rossz utra tévedt ripacsa.

✱

Ami az alakot, a termetet illeti, az soványabbá, testesebbé formálható. Az egyenes járásu affektálhatja a görbe járásut és viszont tovább. A nagy ember kisebbnek tetheti magát. Egyszerűen hosszú, tág felöltöt vesz fel s hajlott térdrel jár. Az orr kisebbre ugyan nem, de nagyobbra igen is formálható. Viaszkkal a pisze orrt tekintélyes sas orrá lehet változtatni. Kendőző szerek segítségével az illeszkedési helyek teljesen megismerhetetlenné tehetők. És hogy az orr mennyire változtat az arcon, s mennyire más kifejezést kölcsönözhet, azt még a maskarákból is mindenki tudhatja.

A szem színe ugy-e megmászhatatlan? Ez is tévedés. Bécsben egy asszony hamis bankokat valódi bankjegyekre váltott fel. A bank személyzete által adott személyleirási adatok között különösen kiemelték az asszony feltűnő nagy sötétfekete szemét. A valóságban pedig az asszonynak kicsi világoskék szemei voltak. Mielőtt azonban elment a bankba, jódag belladonnát vett be, úgy hogy a fekete pupillák kitágultak és megtévesztésig látszottak a szemek feketének.

A fogak rendszerint alig bizonyítanak. Hogy hiányzó fogak könnyen pótolhatók eléggé ismeretes, de a meglévők is rövid időre megfesthetők sárgára vagy feketére.

Anyajegy, szeplő, kiütések stb. megtévesztésig mestersegesen is gyárthatók.

Furfangos gonosztevők természetesen nem elégszenek meg egyes részletek átalakításával. Lehetőleg tökéletesen végzik a változtatást. Ruházatukat váltják, egyébben is átformálják külsejüket s más hangban, esetleg tájszólásban beszélnek.

A hozzáértő hosszú ideig ki is tudja játszani a nyomozó hatóságokat. A vigasz azonban ezzel szemben az,

hogy a bűnösök átlaga mégis sokkal közönségesebb, sem-hogy eme már nagyobb intelligenciát és fifikát feltételező módokat úgy igazában értsék.

Mindazonáltal megtörténik, — s a nyomozó legyen mindig kész arra — hogy az adott vagy egyáltalán birtokában lévő személyleírás nem okvetlen fedi teljesen a keresett külsejét. Igaz, hogy ennek szemmeltartásával, egyik-másikunk talán elhamarkodottá válik, vagy esetleg habozóvá lesz, de ismételve rá kell mutatni, hogy a személyleirási adatok felhasználásával történő felismerések éppen azok az esetek a nyomozásban, melyekhez nemcsak éleslátás, hanem az emberrel vagy veleszületett, vagy hosszas gyakorlat útján kifejlett *érzék* kell.

CSENDŐR LEKSZIKON.

99. **Kérdés.** Országos vásárkor egy zsidó kereskedő oly módon akar áruinak kelendőséget biztosítani, hogy a közönséghez fordulva hangosan a következő szavakat ismétli: »Ne a zsidótól, hanem a magyartól vásároljanak!« Megengedhető-e ez az eljárás?

Válasz. A kereskedőt, aki a kérdésben leírt módon járt el, mindenesetre az a cél vezette, hogy áruinak kelendőségét fokozza s másnak üzleti közörségét elvonja. Eszköze a személyek nagyobb körének szóló élőszóval továbbított közlemény volt, amelynek tartalma szerint valótlán tényállítást használt áruinak olyan jellegére nézve, amely adott esetben üzleti szempontból lényeges lehetett. Ezért ez a cselekmény az 1923: V. t. c. 16. §-ába ütköző szédelgő feldicsérés vétségének tényelemeit látszik kimeríteni. Ez a bűncselekmény főmagánvád tárgya s elbírálása a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik. Az elkövetés tehát nem igényel hivatalból való beavatkozást, legfeljebb akkor, ha a cselekmény elkövetése olyan bonyodalmakra vezet, amely veszélyezteteti a vásár rendjét.

Csalásnak a cselekmény csak akkor lenne tekinthető, ha ily fondorlatos és megtévesztő módon a szédelgő feldicsérés elkövetője kárt okoz, vagyis az eljárás alkalmas arra, hogy értéktelen vagy selejtes árut sózzon drágán a közönség nyakába.

100. **Kérdés.** Egy községben az odavaló szociáldemokrata-párt elnöke magánlakásába összehív 15–20 párttagot. Az így röglőnzött gyűlésen nemzetgyalázó és izgató kijelentések hangzanak el. Mi a járőr tennivalója, ha ilyen eset tudomására jut?

Válasz. A Szut. 369. pontja szerint fel kell oszlatni a be nem jelentett, illetőleg nem engedélyezett népgyűlést. Magánlakásban meghívottak részvételével röglőnzött gyűlés nem esvén a népgyűlés fogalma alá, a Szut. idézett pontja nem adja meg a csendőrnek a feloszlítás jogát. Ez azonban csak arra az esetre vonatkozik, ha egyéb szabálytalanság nem észlelhető, mint a be nem jelentett gyülekezés és értekezlet. Ha azonban a járőrnek biztos tudomása van arról, hogy ezen a magánlakáson bűncselekményt követnek el a gyülekezés keretében, vagyis nemzetgyalázás, államrágalmazás vagy osztályellenes izgatás stb. bűncselekménye forog fenn, fellépési joga van a nyomozás megindítása címén. Ebben az esetben tisztázni kell különösen az elhangzott kijelentések pontos szövegét, a felszólalók és jelenlévők nevét stb. Ha azonban arra, hogy ily bűncselekményeket elkövetnek az összejövetel keretében csak pusztán gyanu van, meg kell elégedni a közigazgatási hatóságnak tett jelentéssel, minden más beavatkozás nélkül.

101. **Kérdés.** Egy vendéglő helyiségében tekézés (kuglizás) közben két egyén elvesztett fogalás miatt egymással összeshólkodik. A veszekedés hevében egyik kést ránt elő

s belevágja társába. A másik összecrogy s még a helyszínen meghal. Mily bűncselekményt követett el az, aki a halálos szurást adta?

Válasz. Az elkövetett bűncselekmény megítélése elsősorban az elkövetés körülményeitől függ. Tisztázni kell elsősorban azt, hogy a tettes erős felindulásban szurt-e vagy sem? Mi okozta az erős felindulást, megsértették-e őt súlyosan vagy enyhébben? Nem kellett-e attól tartania, hogy ha nem ő a gyorsabb, társa támadja őt meg? Tett-e az előkészületet a támadásra s ha igen, milyent? Miként történt a szurás? Nagy erővel-e? Mily testrészre volt irányítva a tettes kése? Mi okozta a halált? A szurás szükségszerű következménye volt-e a halál, avagy a sérült szerencsétlen véletlen folytán vérzett-e el?

Ezek a kérdések jelölik meg annak a tényállásnak kereteit, amelynek megismerése után lehet büntetőjogilag az esetet minősíteni. Ha a sértett merő duhajságból, minden különösebb előzmény nélkül támadta meg a sértettet, életkioltására alkalmas eszközzel, testének oly helyén, ahol köztudomás szerint a szurás halálos eredményt szokott előidézni (fej, mell, has), szándékos emberölés esete forog fenn. Ha a tettest előzetesen valamely súlyos bántalom érte (becsületbevágó kijelentés vagy meggyalázó cselekedet) a többi szándékos emberölés erős felindulásban elkövetettnek minősülhet. Ha azonban a tettes minden megállapítható számítás nélkül, szinte vaktában szurt a sértett felé s a szurás nem volt nemes testrész felé irányítva s csak véletlenül érte a sértettet veszedelmes helyen (ha például a sértett menekülő mozdulata szerencsétlen volt), avagy a sértett halálát más véletlen körülmény (orvos hiánya, valamely testi hiba, stb.) siettette avagy okozta a szurás mellett halált okozó testi sértésről lehet szó.

A halált okozó testi sértésnek büntetőjogi szempontból az a fő ismertető jele, hogy a tettes szándéka semmiesetre sem irányult a sértett életének kioltására. Ennél a cselekménynél tehát a sértett halála a tettes akaratán kívül eső okból következett be, bár e bűncselekmény megállapításánál a másik fő ismertető jel az, hogy a sértetten szándékos cselekedettel 8 napon túl gyógyuló sérülést okoztak.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Helyi és személyi ismeret fontossága és a helyes következtetés eredménye.

Irta és nyomozta: KAMONDI ANTAL tiszthelyettes(Beled).

1926 április 9-én délután 3 órakor Beleden egy Burakov Mitrofáni nevű, illetőséget nyert orosz hadifogoly a háza előtt állva a Kistrába-csatorna vizében egy nagyobb, pincék által használni szokott börtárcát látott uszni. A tárcát jól szemügyre véve, azt látta, hogy az be van csukva s azt hitte, hogy pénz is van benne. Senkinek sem szólt, csónakján gyorsan a börtárca felé evezett s házától mintegy 150 m.-re, sikerült azt kifogni. Az volt a szándéka, hogy haza viszi a tárcát, de mert sokan látták az esetet, ott helyszínen felnyitotta a kihalászott bőr pénztárcát és megnézte annak tartalmát. Néhány cédulán kívül nem talált benne semmit. Ugy látszott, aki a vízbe dobta gondoskodott arról, hogy a tárca tartalma ne legyen a víz martaléka.

Olvasni magyarul nem tudott, tehát megmutatta másoknak a cédulákat. Ezek megállapították, hogy a cédulákon Schvartz Lázár beledi vegyeskereskedő neve van feltüntetve,

minden további nélkül bevitte Schvartzhoz az üres pénztárcát s azt annak átadta.

Ez pénteken történt. Az ügyről jelentést csak vasárnap, vagyis 11-én a reggeli órákban tett az örsön.

Szekszárdi Mihály csendőrrel éppen rendes szolgálatból vonultam volna be 11-én 9 h-kor, amikor azonban örsparancsnokom tudomást szerzett az örsállomáshelyre történt megkérdezésünkről, sértettet panaszával azonnal hozzám küldte.

A kereskedő nagyon sajnálta pénzét, jutalmat ígért és nagyon kért, hogy minél előbb derítsük ki a tettest, azonban felvilágosítást adni az ügyről nem tudott mást, mint-hogy pénzével együtt börtárcája 9-én 11—14 óra közti időben tűnt el, amikor ő és felesége az üzlethelyiség melletti szobában ebédeltek. Az üzlet ajtaján csengő van, azonban amikor tettes az üzletbe ment az nem csöngött, mert feltétlenül meghallották volna. Az ellopott összeg nagyságára pontosan emlékezett, mert délelőtt 10 órakor számolta meg pénzét. Másfél millió koronája (120 pengő) volt a pénztárcájában.

Miután megnyugtató beszédem izgalmát kissé enyhítette, kezdett emlékezni egy néhány egyénre, akik a délelőtti folyamán üzletében megfordultak. Dohány kiárusítása nincs, tehát inkább csak nők vagy gyermekek fordultak meg ott, akikről azonban névleg nem tudott nyilatkozni. Végre gondolatait összeszedve megjelölt egy 30 éves, siket beledi paraszt legényt, aki 10—11 óra között járt üzletében s mindjárt mondta is, hogy gyanúja van erre a legényre. Én igen jól ismertem az illetőt és amennyire kipróbált emberismeretemben megbizhattam, becsületes embernek tartottam. Mindazonáltal, hogy a kározt megnyugtassam, az illetővel alibit igazoltattam, aminek során csakugyan kiderült annak ártatlansága.

Még jó hosszú ideig biztaltatnom kellett a kározt az általa esetleg üzletében látott egyének megjelölésére, mert két lehetőséget láttam fennforogni. És pedig, hogy a lopást vagy egy ravasz besurranó tolvaj követte el. aki sokkal ügyesebb a falusi népnél, vagy pedig egy olyan tettessel, akit a nagy szorultság, kényszer vitt a vakmerő lopásra a nagyforgalmu, utcán levő üzletben, ahol őt a többi vásárlók könnyen rajtakaphatták volna.

Az első elgondolásomat nem tudtam támogatni semmivel, mert faluhelyen ezt nem tudtam elképzelni. Annál inkább meg voltam győződve arról, hogy a lopást olyan egyén követhette el, akit a kényszer vitt arra, aki tehát abban a pillanatban nem törődött, talán nem is tudott törődni azzal, hogy a cselekmény elkövetésén esetleg tetten érhetik.

Ebben a feltevésben nem is csalódtam.

Addig ugyanis, amíg gondolataimat rendeztem, káros megemlített egy fiut, ki állítása szerint 17—18 éves lehet és valamelyik szomszédos faluba való, akit az üzlete előtt látott 9-én a délelőtti órákban ácsorogni. Amennyire emlékezete engedte, leírta a fiu kinézését és ruházatát és bár a leírás hiányos volt, mégis a leírás alapján felismerni véltem a gyanúsítottat. De elgondolásom útjába akadályok gördültek. A börtárca ugyanis a Kistrába-csatornában volt, még pedig éppen az ellenkező irányban, mint amerre az én emberemnek a lopás után menekülni kellett. Itt ismét segítségemre volt helyes következtetésem, hogy a tettesnek is lehetett annyi esze, hogy a börtárcát nem viszi haza, hanem elrejtí vagy megsemmisíti. Eltávozott tehát a község ellenkező vége felé, mint amerre eredetileg mennie kellett volna s elérve a Kistrába-csatornát a börtárcát beledobta, előbb természetesen abból a pénzt kiszedte.

Ily módon végig gondolva az esetet, járőrtársammal ámentünk a szomszédos községbe Vásárosfaluba, egyenesen

ahhoz a családhoz, Juhász Lászlóhoz,*) kinek fiát a lopással gyanúsíthatónak gondoltam. Az egyik községi esküdtet magamhoz vettem, hogy a fiu őrizetbevételénél jelen legyen, amire szükség is volt, mert a dolog másként történt, mint ahogy gondoltam. Ugyanis csak a helyszínre való kísérés céljából vettem őrizetbe Juhász Antalt, azzal a céllal, hogy sértettel felismerés céljából szembesítem, ő azonban kérdezés nélkül beismerte a lopást, csak a pénzről állította, hogy nincs meg.

Gondoltam, hogy szülők a lopásról nem igen tudnak, s egyelőre őket nem is akartam kikérdezni. A fiut mindig koldulni küldték, aki nem volt teljesen épelméjű. Nekik a fődolog az volt, hogy valami élelmet vigyen haza, azt pedig vitt, arra, hogy bárgyu fiuknál nagyobb pénzösszeg is lehessen, nem gondoltak. A fiut, mielőtt valakivel érintkezhetett volna, Beledre kísértük, hol a lopás mikénti végrehajtását bemutatta, illetve az esetet a következőkép adta elő:

Április hó 9-én 6 óra tájban szülői azzal küldték el hazulról Beledre, hogy addig haza ne menjen, amíg kenyeret és lisztet nem visz nekik. Ő több háznál megkísérelte Beleden a koldulást, de miután mindennapos volt a titkos koldulásban, azzal utasították el mindenhol, hogy dolgozzon és akkor lesz mit enni. Délelőtt 10 óra körül megfordult káros üzlete előtt is, azonban oda nem ment be, mivel már itt is sokszor kért és kapott valamit. Tétlenül bandukolt az utcán, amikor úgy 12 óra után ismét káros üzlete, illetve kirakata elé vetődött és azt nézegette. Amikor a nagy, függőynélküli üvegablakon keresztül látta, hogy az üzletben senki sincs, akkor fogamzott meg benne a gondolat, hogy bemegy és valamit elvisz onnan. Az ajtót, — tudta, hogy csengő van azon — óvatosan benyitotta és az ajtótól 80 cm.-nyire lévő pulthoz ment, a pult fiókját vigyázva, zajtalanul kihuzta az ott talált bőrtárcát magához vette s elvitte, anélkül, hogy az ott látható apróbb pénzekhez hozzányult volna. Hogy mennyi pénz volt a pénztárcában nem tudta, mert olvasni csak kisebb számokat tudott. A pénzt a tárcából kivette s egy talált papirdarabba betakarta s így tette zsebébe. A tárcát elrejtendő, nem Vásárosfaluba, hanem Répcelak felé vette útját, az volt a szándéka, hogy a mezőn elássa s kerülő uton hazamegy Vásárosfaluba. Eszébe jutott azonban, hogy valamit vinni kell haza s ha kerülő uton megy haza ez nem lehetséges, mert nem megy el üzlet mellett. Ekkor határozta el, hogy a pénztárcát bedobja a Kistrábába, amit rögtön meg is cselekedett. Ezután visszafordult, visszament Beledre, ott Zechmeister Lajos péküzletében az előre előkészített 1 drb. 10 és 1 drb. 25.000 koronás bankjegyekből 35.000 korona értékű kenyeret és lisztet vásárolt, mely cikkeket örömmel hazavitte szüleinek, mondván, hogy úgy kérte és kapta azokat. A pénzről nem szólt senkinek, azt elrejtette éjjel a szobájukban levő rongyrakás közé. Célja az volt, hogy ahányszor koldulni küldik, mindannyiszor visz magával a pénzből s abból vásárol élelmiszereket, hogy jó ideig ne kelljen koldulni.

A pénzt járőr a gyanúsított által bemondott helyen egy darab papirba becsomagolva megtalálta s őrizetbe vette, azután úgy ezt, valamint a tárcát a soproni kir. ügyészségnek, mint bűnjeleket, beszolgáltatta.

Hogy a tettes szülei a lopásról nem tudtak, bizonyította, hogy e pénzt hiánytalanul megtaláltuk ott, hová a fiu eldugta.

A lefolytatott birói eljárás során a gyanúsított fiut az 1906. évi XXXVI. t. c. 16. §-a alapján felmentették, mert 18 éves még nem mult el s a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége nem volt meg.

*

*) Nevel megváltoztattuk. Szerk.

Amióta csak a testület felállt, állandóan oktatás tárgyát képezi a helyi és személyi ismeret fontossága, mint amely nélkül kényes és igen fontos szolgálatunk ellátása szinte elképzelhetetlen. Bármilyen kis méretű bűnseleppel áll is szemben a nyomozó csendőr, sohasem mozoghat enélkül, annál nagyobb szüksége van tehát arra akkor, ha nagyobb szabású bűncselekményt kell nyomozni.

Főleg pedig akkor igen fontos a helyi és személyi ismeret, amikor, bár nem nagystilű a bűncselekmény, de annak tettesét nagy tömeg között kell keresni, mely tömegből jóformán úgy kell kihalászni a tettest, aki a bűncselekmény elkövetése után nyomtalanul eltűnt. Teljesen képzelenség helyi és személyi ismeret nélkül a nyomozás, éppen azért a Szut. 351. pontja már határozottan megkívánja, hogy helyi és személyi ismeret nélkül minden csendőr rendelkezék azon a területen, amelyen szolgálatot teljesít.

Hogy erre mily nagy szükség van, a fentebbi általam nyomozott esetet irtam le annak méltatására, amely esetet aligha sikerült volna kinyomozni, ha széleskörű helyi és személyi ismerettel nem rendelkezni.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(12. közlemény).

A csendőrök az utcán figyeljenek arra, hogy a lovasok és kocsisok tartsák be az előírt rendet s hogy a járókelők közül valakit baleset ne érjen.

6. Ha a csendőr eltévedt utasra és idegenre akad, kötelessége utbaigazítani és lakására vezetni.

7. Ha a csendőr ittas emberre akad, kötelessége biztos helyre vinni, de fogdába nem teheti, kivéve azt az esetet, ha az ittas ember olyan bűncselekményt követett el, amely miatt őrizetbe kell venni.

2. A csendőr figyelemét ne kerülje el:

a) Hogy a jószág, kutya és vadállat valakiben kárt ne tegyen, hogy az utcán felügyelet nélkül állatok ne kószáljanak s hogy gazdáik úgy őrizzék azokat, hogy senkiben és semmiben kárt ne tegyenek.

b) Hogy a kutyákat senki ne ingerelje.

c) Ha veszett kutyáról kap értesülést vagy pedig egy kutya veszettség-gyanus, azonnal jelentse a hatóságnak, közben pedig a lakosságot figyelmeztesse, hogy őrizzék a kutyától. Ha valakit veszett kutya mart meg, halaszthatatlanul orvosi segélyben részesítendő, erről a hatóság azonnal értesítendő; a jószág pedig, amelyet veszett kutya mart meg, azonnal elkülönítendő mindaddig, míg a hatóság a szükséges intézkedéseket megteszi.

d) Hogy jól őrizzék az összes többi háziállatokat is, amelyek harapással, döféssel, rugással vagy más módon ártalmára lehetnének valakinek s hogy az állatot, különösen pedig az igavonó jószágot ne kinözzák.

E) 1. A csendőr ügyeljen arra:

a) Hogy senkit más, mint orvos ne gyógykezeljen, himlő ellen gyermekeket ne oltsa be s az oltást semmiképen se befolyásolja.

b) Tisztában legyen azzal, milyenek az egészségi állapotok működési körletében s ha előfordulna, hogy 3—4 ember ugyanazon betegségben betegedne meg, azonnal tegyen jelentést a hatóságnak; amint pedig megtudja, hogy az embereknel és jószágnál valami ragályos betegség mutatkozik, köteles azt az illetékes hatóságnak azonnal jelenteni.

c) Állatok járványos megbetegedése esetén ügyeljen arra,

hogy a járványos állatbetegségekre nézve kiadott rendeleteket mindenki pontosan tartsa be.

d) Hogy a gyermekek, de a felnőttek se fürödjenek a hatóság által tiltott helyeken.

e) Hogy ne vadásszanak és ne halásszanak tiltott időben, tiltott helyeken és tiltott eszközökkel.

f) Szerezzon azonnal orvosi segítséget minden olyan ember részére, aki hirtelen megbetegszik vagy pedig öngyilkosságot kísérel meg vagy másként sérül meg veszélyesen s ezt azonnal jelentse a hatóságnak.

g) Ha előfordul, hogy valakinek megfulladás, megfagyás vagy másként fenyegeti az életét veszély, azonnal orvost kell hívni és a hatóságot haladéok nélkül értesíteni kell.

h) Ha a csendőr valakin elmezavarodottság jeleit veszi észre, ezt azonnal jelenti a hatóságnak, közben pedig az illető házbélijeit figyelmeztetni, hogy jól vigyázzanak rá, hogy a beteg önmagában vagy másban kárt ne okozzon.

2. A csendőrök kötelesek a közbelépésre mindenkor, amikor azt tőlük kívánják vagy ha annak szükségét maguk látják:

a) hogy megvédelmezzék a postaküldeményeket, vonatokat és a táviróvezetéseket;

b) hogy megőrizték a mezők, szántóföldek és erdők biztonságát;

c) hogy a csempészeket és a csempészek szállítmányait elfogják.

3. Minden csendőr ügyeljen arra, hogy a hirdetmények a hatóság által meghatározott helyen ragasztassanak ki, különösen pedig arra fordítson figyelmet, hogy éjjel semmiféle hirdetményt fel ne ragasszanak. Ha éjjel valakit észrevesz, hogy hirdetményt akar felragasztani, azonnal kérdőre vonja és a hatóságnak adja át a hirdetményt együtt. Eppen úgy őrizetbe veszi és a hatóságnak adja át azt, ki a hivatalos hirdetéseket rongálja és letépedesi.

A hatóságnak jelentse fel azt, aki megsemmisítené vagy más helyre helyezné a hatóság által felállított jeleket.

4. Ha a csendőr meghagyást kap, hogy valakit a hatósághoz vezessen elő, akkor elmegy hozzá és »A törvény nevében« szavakkal felszólítja, hogy jöjjön vele.

Ha pedig körözés alapján ismer fel valakit, de nem eléggé biztos a személyazonosságban, akkor kísérje be az illetőt a legközelebbi helyi hatósághoz.

V. Házkutatás.

A csendőr házkutatást saját kezdeményezéséből vagy az illetékes hatóság meghagyására végezhet.

Saját kezdeményezéséből a csendőr nappal házkutatást tarthat:

a) tettenérés esetén;

b) ha hatósági üldözés elől menekülő büntetett valamely házba menekül.

Éjjel csak akkor tarthat a csendőr házkutatást:

1. ha a ház feje kéri erre, vagy

2. ha a házból segítségkiáltást hall.

Illetékes hatósági meghagyásra a csendőr házkutatást akkor tart, ha a hatóságtól erre meghagyást kap.

Házkutatásnál az összes helyiségek átkutatását a legbehatóbban kell eszközölni, úgy, hogy minden zug, minden helyiség és minden tárgy pontosan átkutatásra kerüljön annak a célnak az érdekében, hogy előkerüljön a bűncselekménnyel összefüggésben álló személy vagy tárgy. A csendőr azonban vigyázzon arra, hogy az átkutatott holmokban kár ne essék.

Ha a házkutatás hatósági meghagyásra történik, a csendőr a kutatás előtt annak a személynek, akinek a lakását át kell kutatnia, adja át a házkutatást elrendelő hatóság erre vonatkozó írásbeli intézkedését.

A kutatást két polgári tanu jelenlétében kell végezni s amellet még az is szükséges, hogy a kutatásnál a házigazda vagy valamelyik családtag, vagy szomszéd jelen legyen.

A ház és a személyek átkutatását a legnagyobb illelmisséggel kell végezni, amennyire az elkerülhető, nem kell a házibékét megzavarni. A házbeliakkal szemben minden támadást kerülni kell és arra is ügyelni kell, hogy az illető személy a házkutatás miatt hirbe ne jusson.

Minden esetben tartsa a csendőr kötelességének, hogy előbb szólítsa fel azt, akinek lakásában kutatni kell, hogy adja elő a bűnöst (bűnjelet) vagy valami mást, amit keresnek s csak ha ezt nem teszi meg vagy azzal áll elő, hogy a keresett személy vagy tárgy nincs nála, akkor kezdje meg a kutatást. Ez nem vonatkozik a büntetett lakásának átkutatására.

A házkutatásnál talált s a bűncselekménnyel kapcsolatos tárgyakat őrizetbe kell venni és az illetékes hatóságnak kell átadni, ha kisebb terjedelműek. Ha nagyobb terjedelműek a községi előjáróságnak vagy valamely megbízható személynek kell megőrzésre átadni, lehetőleg lepecsételve.

Minden házkutatásnál, valamint személymotozásnál a csendőr ténykedéséről jegyzőkönyvet szerkeszteni köteles. Ebben a jegyzőkönyvben pontosan meg kell jelölnie: az időt, mikor a házkutatást vagy személymotozást végezte, az intézkedést, melynek alapján ez történt, a cselekmény (ok), melyből kifolyólag a kutatást végezte, a kutató hatósági közeget (csendőrt), családi és utónevét annak, akivel szemben a kutatás történt, a hely és lakáscím, ahol a kutatást végezte, a kutatás során mit talált és mit állapított meg; ha valamilyen tárgyakat talált, azokat pontosan írja körül.

Ezt a jegyzőkönyvet a csendőrön kívül a jelenlévő polgári tanuk is aláírják.

A papirosok, okmányok stb. átvizsgálásánál szigorúan kell ügyelni arra, hogy azok tartalma ne jusson illetéketlenek tudomására.

Ha a személy, kinél a kutatást végzik, nem engedi meg a levelek átvizsgálását, akkor azokat a csendőr csak összegyűjti, összecsomagolja és a maga vagy a jelenlevők pecsétjével lepecsételi s átadja az illetékes hatóságnak. Ha a csendőrnek vagy a jelenlévő tanuknak nincsen pecsétje, akkor az okmányokat össze kell gyűjteni, azok tulajdonosával a legközelebbi községbe vinni és a község pecsétjével a tulajdonos jelenlétében lepecsételni. Az így lepecsételt leveleket sem a csendőrnek, sem csendőrségi előjárójának nem szabad felnyitni. Azokat csakis az illetékes hatóság bonthatja fel.

A lakások átkutatását a csendőrfőnök vezetője végzi.

Elővezetés.

1. Elővezetés előtt az elővezetendő személyt át kell kutatni, hogy nincs-e nála fegyver vagy szerszám, melyeket el kell tőle venni. Ha az elővezetendőnek pénze van, átadja a csendőrnek, ki a pénzt megszámlálja és a hatóságnak nyugta ellenében átadja.

Ha a csendőr a bűnöst rendőrségi vagy bírósági hatósághoz vagy fegyházba vezet, utána arányos távolságban kell hogy menjen, hogy elfoghassa, ha futni kezd, de nem szabad vele beszédbe ereszkedni.

2. Ha a csendőr a bűnös elfogatásánál vagy vezetésénél előre nem látott akadályokra jön rá, például, ha a bűnös beteg vagy nem tud járni, akkor vigyáz rá és segítséget keres a legközelebbi hatóságnál.

3. Ha a csendőrök meghagyás folytán a rendőrségi vagy bírósági hatósághoz kell hogy elővezessen vagy el kell hogy fogjon valamely személyt, mely állami vagy más közszolgálatot teljesít, legelőször tudja meg,

hogyan a közbiztonságra és közérdekekre nézve nem fog-e valamilyen veszély előállni, ha az ilyen személyt munkájától azonnal elvinnék, mint amilyenek pl. a vasuti, hajó, bányá vagy erdei szolgálati személyek s ha győzött fog (kételyei vannak), azonnal jelenti az illető főnökének, a bűnösre pedig vigyáz, hogy meg ne szökjön.

Azonban, ha ezen előzetes jelentés folytán el lehetne rejteni a bizonyítékokat vagy hogy a bűnös megszökhet, vagy pedig magán a szolgálati munkán valami rosszat kezd csinálni, azonnal meg kell állítani és elzárni, ez pedig hatóságának azonnal jelentendő.

4. Ha a csendőr meghagyást kap, hogy ez elfogottat szobában őrizze, akkor az ajtót bezárja és ennél áll arcát a fogoly felé fordítva. Ennek nem szabad hozzálépnie.

5. Ha a csendőr megbízást kap, hogy több bűnöst vezessen elő, akkor a hatóság megjelöli a közülök való legveszélyesebbet. A csendőr az átvett személyeket legelőször átkutatja, nincs-e náluk valamilyen fegyver vagy szerzőm általában és azokat elveszi.

Ha a fogolynál pénz van, azt átadja a csendőrnek, ez pedig az illető hatóságnak nyugta ellenében.

A csendőr arra is figyelmet fordít, hogy a fogolynak van-e elegendő élelme és ruhája (az időszakra?) és szükség szerint ezt a hatóságtól kéri.

6. Ha a bűnöst csak egy csendőr vezeti elő, akkor óvatosságnak kell lennie. Ha veszélyes, meg kell hogy kötözzön. Eppen úgy kell a bűnöst megkötni akkor is, ha megkísérli a szökést vagy ha éjjel kell elővezetni.

7. A bűnös elővezetésének ideje alatt nem szabad neki megengedni, hogy másokkal beszédbe ereszkedjék.

Ha ételre és italra van szüksége, a csendőr jelenlétében hoznak neki s ha lehetséges eikülönített helyiségben.

(Folytatjuk.)

HIREK

Vitézavatás a Margitszigeten. A megszokottnál is fényesebb, impozánsabb keretek között ment végbe múlt hó 17-én a vitézavatás. Tízezrek gyűltek egybe, hogy szemtanúi lehessenek ennek a felemelő, szép ünnepségnek. *Öfömméltósága* megérkezése után a különböző vallásfelekezetek képviselői: *Révész István* r. k. tábori, *Melles Emil* g. k. és *Rajfay Sándor* evangélikus püspökök intéztek a felavatandó vitézekhez magasszárnyalású beszédeket, azután megáldották őket. *Vitéz Hellebronth Antal* altábornagy, a Vitézi Szék Főkapitányának helyettese üdvözölte ezután a *Kormányzó ur Öfömméltóságát*. Az üdvözlésre *Öfömméltósága* az alábbi beszéddel válaszolt: »Magyarországnak mai állapotában különösen vigyázni kell, hogy könnyelmű játékkal ne kockáztassa mindazon eredményeket, amelyeket a nehéz viszonyok ellenére képes volt elérni. Hogy valamit elérhettünk és hogy minden magyar ember szívében él a meggyőződés, hogy a jónak mindig és mindenütt győznie kell, ezt annak köszönhetjük, hogy nagy többségben vannak azok, akikben

él és hat a fajszeretet ereje. A hazaszerető polgárok vezése a gyengéket az emberiségnek a hit és magántulajdon védelméért folytatott küzdelmében, amely az emberi szorgalom és alkotmányosság legfőbb rugója. Ebben a harcban is elől kell lennetek, mert könnyebb a gyámoltalant olcsó ígéretekkel a társadalmi rend ellen lázítani, mint nehéz helyzetében megértő lélekkel támogatni. Foglalkozzatok szeretettel az ifjúsággal, neveljétek belőlük magatokhoz hasonló utódokat, mert ha kihull a kezetekből a zászló, akkor ezeknek kell azt átvenniök és diadalra juttatniök!« *Vitéz Igmándy-Hegyessy Géza* törzskapitány *Öfömméltósága* mélyhatású beszéde után felolvasta a felavatandók statisztikáját, amely szerint háromszázötvenegy tiszti és hétszázharminchárom legénységi állományú vitéz kerül avatásra. A beszéd befejezésével az avatandók esküt tettek, mely után az avatási szertartás következett. A csendőrség tagjai közül 7 tiszte, 9 legénységi állományú egyént avatott *Öfömméltósága* vitézzé és pedig: *Balla József, Kulár Lajos, Demény Elemér, Liptay László, Baky László, Szüle István* századosokat, *Vass István* főhadnagyot, *Nemes Bajay István, Péter Sándor, Bölkényi (Butyurka) Sándor, Vereczkei (Vaszik) István* tisztnelyeteseket, *Berkes Dániel, Börösök Sándor, Keresztesi (Kovalcsik) János* törzsmestereket, *Bagi János* csendőrt, *Major János* próbacsendőrt (várományos). Az ünnepélyen részt vettek a katonai és polgári előkelőségeken kívül a Budapesten időző finn és eszt vendégek is, kik könnyes szemekkel, elragadtatással nézték a Rákóczi-induló hangjai mellett elvonuló hősöket.

Diszszemle a Vérmezőn. *Kormányzó ur Öfömméltósága* 60. születésnapján diszszemlét tartott a Vérmezőn. Hétfőn, 19-én már a kora reggeli órákban zenés ébresztő tette vidámmá és hangossá a csendes budai utcákat. A diszszemlére kivonult csapatok 7 és 8 óra között kigyóztak a napsütésben ragyogó, hasonló parádét már rég nem látott Vérmezőre. Nyolc órára a csapatok felvonulása befejeződött, három oszlopban állottak fel. Elsőben a katonai, másodikban a közrendészeti alakulatok és levanteegyesületek, harmadikban a cserkészek és külön-

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5. Alapítva: 1770. évben. Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

féle polgári alakulatok. A katonai és polgári előkelőségek részére fenntartott tribünök már fél 9 órakor zsufolásig megteltek: a főhelyen a *Kormányzó ur Öföméltósága* feleisége, mellette huszártiszti egyenruhában *Albrecht* királyi herceg, a kormány képviselőjén dr. *Vass József* népjóléti miniszter, a kormány tagjai közül még *Scitovszky Béla*, gróf *Klebsberg Kunó*, *Walko Lajos* és *Hermann Miksa* miniszterek. A tábornoki kar teljes számban volt együtt, közöttük *Száhlender Béla* altábornagy a m. kir. csendőrség felügyelője is. Megjelentek az olasz, angol, lengyel, francia és román katonai attasék is, kik minduntalan tetszésnyilvánításuknak adtak kifejezést a látottak, elsősorban a csapatok kemény magatartása és kifogástalan felszerelése felett. Pont kilenc órakor érkezett meg *Öföméltósága* fehér lovon. Kiséretében *Magasházy László* alezredes első szárnysegéd, gr. *Csáky Károly* honvédelmi miniszter, *Álgya-Papp Sándor* honvédelmi államtitkár, *Hegyessy Géza* ezredes a testőrség parancsnoka, mögöttük fehér lovakon, festői egyenruhába öltözött hat testőr. *Öföméltósága* kíséretével elvonult az oszlopok előtt, majd a diszmenet következett. Vitéz *Kárpáthy Kamilló* altábornagy vezette a nagy és impozáns diszmenetet, melyben a dübörgő léptű, kakastollas félzászlóalj megkülönböztetett ovációt aratott a közönség körében. A 10 órakor véget ért szemle után *Öföméltósága* a Várba visszalovagolt és a Dunán felsorakozott monitorok tisztelgését fogadta.

Balesetek. Vitéz *Kovács István* százados adonyi szárnyparancsnokot június hó 21-én az adonyi országuton súlyos motorkerékpár baleset érte, mely alkalommal nevezett felső karja és bal lábcombja a térdkalács felett eltört. Az adonyi tisztifőorvos első segélynyújtása után súlyos sérüléssel a budapesti 1. számú honvéd és közrendészeti kórházba szállították.

A himódi őrsön *Szabó József* 1. tiszthelyettes kardvivő gyakorlatozás közben, mikor a legénységnek a magasan jobbra vágást bemutatta a sikos gyepen megcsuszott a kard

hegye térdén alul bal lábába furódott. A sérülés könnyebb természetű.

Szoboszlai Mihály kápolnai őrsbeli csendőr június hó 17-én, mint vasutügyeleti járőr a kál-kápolnai vasútállomáson történt tartózkodása alkalmával felült egy motorkerékpárra, sebes iramban elindult, de nem értvén annak kezeléséhez, lebukott és életveszélyesen megsebesült. A budapesti 1. számú honvéd és közrendészeti kórházba szállították.

Megtámadott csendőr. *Körösi Ferenc* kiskunhalasi őrsbeli csendőrt szolgálaton kívül, józan állapotban, vendéglőből távozásban, 10—15 legény az utcán azért, mert előzőleg a vendéglőben 2 verekedő legényt szétválasztott, megtámadta, 4 szurással fején megsebesítette és lefegyverezte. *Körösi* csendőrt a helybeli polgári kórházba szállították, sérülése 20 napon alul gyógyul. A támadók ellen az eljárást folyamatba tették. Kettőt közülök *Körösi* csendőr védekezés közben könnyebben megsebesített.

Egy pohár pálinka. *Füredi László* őrmester és *Kulik Mihály* csendőrből állott járőr Soldvadtúrtól mult hó 1-én helyi ügyeleti szolgálat alkalmával korcsmába tértek be, hogy egy pohár császárkörtét igyanak. A felhőrpintet egy pohár után jött a többi, *Kulik* csendőr az elfogyasztott italtól teljesen lerészegedett s a további szolgálatteljesítésre képtelenné vált. Járőrvezetőjével civakodni kezdett, durván szidalmazta, majd megütötte azt. *Füredi* őrmester *Kulik* csendőrt, aki fegyverének használatával is fenyegetőzött, egy csendőr segítségével lefegyverezte és a községi fogdába zárta. A vizsgálat azonnal megindult, melynek befejeztével *Kulik* csendőrt a szegedi honvéd ügyészség fogházába szállították.

Országos gyűjtés Bem szobrára. A báró *Balás György* tábornagy elnöke alatt működő Magyar Országos Bem Bizottság a magyar nemzet erkölcsi adósságát jóváteendő, *Bem József* honvéd altábornagynak az ország fővárosában szobrot óhajt állítani. Hogy a nemes szándékot megvalósíthassa, belügyminiszeri engedéllyel országos gyűjtést indított. *Bem* altábornagy a magyar nemzetnek rajongva szere-

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16'80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	19'50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18'50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25'60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	— — — — —	8'80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-ndvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek! Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Elsőrendű német gyártmányu

KERÉKPÁROK és VARRÓGÉPEK

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók

Kerékpár-, Varrógép- és Gramofon kereskedés

RÓNA ERNŐ

VI., Podmaniczky utca 71. szám.

GÁBOR LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 30.

A Csendőrségi
Lapok részére

HIRDETÉSEKET

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.**

Telefon : T. 157—83.

Mindenemű megkeresések erre a címre intézendők.

tett *Bem Apója*, a lengyel testvérnemzet szülötte volt, s alig tudott többet magyarul, mint ezt az egy szót, hogy *előre!*, mégis magyar volt testestől-lelkestől. Magyar földön, a magyar szabadságharc viharában virágzott ki az ő ragyogó hadvezéri zsenialitása, mellyel Erdélyt felszabadítván, véreink százazeit mentette meg a pusztulástól. Örök hálára kötelezte a magyar utókort s önmagunkat becsüljük meg, ha emlékét megtiszteljük. *Bem Apó* marosvásárhelyi szobrát a »győző« oláhok ökrökkel döntötték le. Állítsunk új szobrot a hős vezérnek, egyelőre Budapesten, nemsokára pedig ott, a régi talapzaton, Erdélynek hősei vérével megszentelt földjén. Az adakozásra vonatkozó felhívásokat a bizottság a csendőrség tagjaihoz is eljuttatja.

Dicséreték. A m. kir. csendőrség felügyelője *Varga István IV.* és *Magyar István II.* a székesfehérvári kerület állományába tartozó tiszthelyetteseket, mert mint a kerületi parancsnok ügyészéhez beosztott segédmunkások nagy figyelmet és megfontolást igénylő munkájukat hosszabb idő óta nagy szorgalommal, odaadással, példászerűen végzik, *dicsérő okirattal* látta el.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületben őrmesterré: *Andrási Vince*, *Somogyi Mihály*, *Lampert István*, *Tóth Miklós*, *Patus István*, *Kardos József*, *Polyák András* és *Szabó József IV.* csendőrök. — A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerületben törzsőrmesterré: *Gulyás Gergely* őrmester. Őrmesterré: *Somogyi Imre*, *Rodenpicher Károly*, *Véninger József*, *Vajda Kálmán*, *Molnár Lajos II.*, *Balázs József*, *Nagy Imre*, *Gerencsér Ferenc*, *Sanka Flórián*, *Deák István* és *Fábián József* csendőrök. — A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben törzsőrmesterré: *Ivanicza Gergely* őrmester. Őrmesterré: *Kecskeméti József*, *Lázár Sámuel*, *Bakó Gábor* és *Horváth János III.* csendőrök. — A m. kir.

debreceni VI. csendőrkerületben őrmesterré: *Bokor Mihály*, *Kapala József*, *Vasas György*, *Fábián László*, *Nagy Géza* és *Péter Balázs* csendőrök. — A m. kir. miskolci VII. csendőrkerületben őrmesterré: *Bogdány György*, *Csoma Károly*, *Szöke János* és *Marják Pál* csendőrök. — A szombathelyi III. számú csendőrkerületben őrmesterré: *Simon Károly*, csendőr.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületben: *Bertha Miklós* tiszthelyettes *Tóth Mária*val Kispesten; *Göröcs Péter* őrmester *Halla Eicelle* Cegléden; *Berger Mátyás* id. minőségű II. o. altiszt *Breier Terézia*val Budaörsön; *Antal Péter* őrmester *Gályás Mária*val Abonyban; *Auchter József* id. minőségű II. o. altiszt *Kovács Mária*val Budapesten. — A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerületben: *Cseke Lajos* tiszthelyettes *Mészáros Mária* özveggel Bakonybél (Veszprém m.) községben. — A szombathelyi III. számú csendőrkerületben: *Tóth Lajos II.* tiszthelyettes *Mandl Anna*val Budapesten és *Kálmán Imre* tiszthelyettes *Gerencsér Mária*val Zalabesnyőn. — A m. kir. szegedi V. kerületben: *Szabó Pál I.* törzsőrmester *Konkoly Krisztina*val Nagymágocson. — A m. kir. miskolci VII. csendőrkerületben: *Matkocsik Károly* törzsőrmester *Kovács Erzsébet*tel Gyöngyösön, *Csákány József* őrmester *Szakács Ilonával* Mezőnyéken; *vitész Király József* őrmester *Bozóki Franciska*val Gyöngyösön.

Halálozás. *Kiss József* nyugállományú tiszthelyettes, volt bajai csendőrzásparancsnok hosszú és kínos szenvedés után június 16-án Baján meghalt. Temetése a római katolikus szertartás szerint a bajai csendőr tisztikar és csendőrlégénység, valamint nagyszámu polgári közönség jelenlétében június 18-án ment végbe. Ravatalára a bajai csendőrosztály tisztikara és légénysége kiszoruján kívül, koszorú helyeztek az egyes polgári hatóságok és számos magán-

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészlesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

a legjobb **szalagos légyfogó**

Konyhák és istállók részére
óriás alakban is kapható.

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyiférmék gyára.

Budapest VII., Cserei utca 14

A M. kir. csendőrség tagjai ismerik

világhírű **BRENNABOR** eredeti **PFAFF**

kerékpárjaimat varrógépeimet

HERBSTER KÁROLY

BUDAPEST, VII., Károly-körút 9.

48 éve fennálló szaküzlet. Tűk, varrógép és kerékpár alkatrészek legolcsóbb beszerzési forrása.

BERANEK JÓZSEF

különfelfelt egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi atillákat, úgyszintén lovagló nadrágokat

Csendőrségi tiszt és altiszt uraknak elismert egyenruha szállítója

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok

csendőröknek **16 pengős havi részletre**. Kerékpár alkatrészek lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 6'80-tól, belsők P. 2'10-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve

LÁNG IMRE műszerész-mester, kerékpár és gyermekkocsi gyári raktára, **Budapest, Teréz-krt. 3** (sarok üzlet). Árjegyzék 650 képpel ingyen.

Ne ügynök útján vegyen.

HORVÁTH ENDRE

óras és ékszer kereskedő

SZÉKESFEHÉRVÁR

Kossuth-utca 8 szám.

CSENDŐRSÉGNEK ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Svájci gyártmányú csendőrségi strapa és díszórák.
Arany és ezüst ékszerek,
hangszerek, zongorák, látszerek és raktára.

Írógépek Remington, Royal, Underwood, Adler, Ideal, Monarch és egyéb írógépek havi 20-40 pengős részletre is. „Energia” Alkotmány-u. 31. Mezőgazdák mellett.

TELEFON: 141-05.

TELEFON: 141-05.

egyen. A testület érdemekben gazdag, régi, hűséges, buzgó tagját gyászolja benne, a temetésen polgári körök részéről megnyilvánult nagy részvét pedig ékes bizonysga a közfiszteletnek, szeretetnek, melyet az elhunyt életében élvezett.

Kérelmek. Szabó N. örmestert, aki kárásztelki születésű és 1914-ben Kárászsóegregyen volt örsparancsnok, keresi Orosz András, Tiszaroff főjegyzője; Könnye Gábor öriszentpéteri születésű csendőrt, ki 1902. évben a csesztregi örsön teljesített szolgálatot, keresi Kregál József örmester (szamoróci különítmény, Vas m.) és kéri azokat, kik nevezettek tartózkodási helyét ismerik, hogy azt velük közölni sziveskedjenek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát feleslegesen beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csend-

őrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Bucsu. Kérvényt kell beadni a m. kir. pénzügyőri ujonciskolaparancsnoksághoz (Budapest, VIII., Fiumei-ut 6. sz.). A kérvényhez csatolni kell: 4 középiskolai végzettséget igazoló bizonyítványt, illetőségi bizonyítványt s ha már nem a csendőrség tényleges állományában, tehát mint polgári egyén adja be a kérvényt, akkor csatolni kell az erkölcsi bizonyítványát is. Ha közvetlenül szeretne átlépni, akkor szolgálati uton már most beadhatja a kérvényét. Jelenleg nincs felvétel, talán f. év szeptember 1-én kezdődik tanfolyam. Személyes jelentkezéssel inkább bizhat a sikerben.

Lóczy Pál volt csendőr. A hadirokkantak orvosi rendelője Budapesten V., Falk Miksa-utca 9. sz. alatt van. Ha ide fel akarja magát vettetni, akkor erre vonatkozólag adja be kérvényét a népjóléti miniszter urhoz, aki a beutalás iránt intézkedik. Ha kórházban óhajtja magát gyógyíttatni, szegénységi bizonyítvány alapján bármelyik kórházba felveszik. Természetesen igazolnia kell, hogy tényleg hadirokkant. Ha csak kezelésre akar bejárni, azt is ingyenesen teheti.

Világos. Kérheti, hogy ügye az osztályparancsnoksághoz felterjesztessék.

D. G. Az intézet igazolványával felszerelt kérvénnyel a családfőnek vagy a gimnáziumnak kellett volna az illetékes államvasuti üzletvezetőséghez fordulnia s akkor az üzletvezetőség kiállította volna az igazolványt, amellyel a kiállítástól számított 3 hónapon belül egyjében féláru jeggyel utazhatott volna a fia.

Turul. Válasz a lekszikon rovatban.

N. Gy. csendőr, Magyaróvár. Válasz a lekszikon rovatban.

O. J. örmester, Tornyospálca. Válasz a lekszikon rovatban.

Világhírű

„Styria“ kerékpárok

és elsőrendű

„HUNTER“ gépek

összes alkatrészek. Legolcsóbban kedvező fizetési feltételek mellett szállít

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, varrógépekről, gramofonokról.

Részletes topografiai (katonai) térképek, közigazgatási és közlekedési térképek,

megyei térképek, atlaszok, falitérképek, hazafias faliképek

beszerezhetők

KÓKAI LAJOS könyvkereskedése térképosztályában

A M. Kir. Állami Térképészet főbizományosa
Budapest, IV, Kammermayer Károly-u. 3.

Telefon: Aut. 894—44.

— Árjegyzéket kívánságra azonnal küldök díjtalanul. —

SZENTRÓKUS LÁBSÓSFÜRDŐ HATÁSA

Ha a lábai fájnak, oldjon fel ma este csekély mennyiségű Szent Rókus-lábsót egy lavór jó meleg vízben és áztassa lábait vagy 10 percig. Ezen idő múlva a kínzó égető érzések, feltörések, a láb zsibbadtsága egy csapásra megszűnnek. Elmulasztja a fájdalmakat, melyeket a cipő szorítása okoz. Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemeket és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok kés vagy borotva nélkül eltávolíthatók. — A Szent Rókus-lábsósfürdő csodálatosan megedzi az érzékeny lábakat és tökéletesen rendbe hozza úgy, hogy gyalogolhat, amennyit akar, vagy állhat egy helyben a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül. Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 1 pengő 28 fillér. Kapható minden gyógyszerertárban. Ha valahol nem kapná, forduljon a budapesti Szent Rókus gyógyszerertárhoz, VII. ker., Rákóczi-ut 70.

Egyházasközség. 1. Forduljon a m. kir. belügyminisztérium III. osztályának háborús veszteségeket és hadisírokat nyilvántartó csoportjához (Budapest, I., Budaörsi-ut 51. Károly király laktanya.). 2. Olvassa el lapunk f. évi 18. számában a 97. lekszikon kérdésre adott válaszunkat.

1877. A kitergetett lepedő mögé bujás nem tekinthető védett helyzetnek. Annak az egynek van igaza, aki önközül egyedül volt az önkétől eltérő véleményen. Az inclukolás is egészen megállja a helyét a levélben foglaltak szerint.

M. Vince csendőr, Kiskundorozsma. Ugy, amint a levelében beállítja, igen.

Vitéz, Szombathely. A csendőrségi internátus még nem működik. A csendőrség keretében semminemű olyan internátus és iskola nincs, ahol a leányát neveltethetné. Forduljon valamelyik polgári intézethez, Szombathelyt különben hazulról is taníttathatja. Ha a szülő helyzete megengedi, hogy gyermekeit, különösen a leánygyermeküket nem kell intézetbe adnia, akkor a mi véleményünk szerint leghelyesebb, ha otthon neveli maga és hazulról iskoláztatja. Az internátusok jó nevelést adnak, de a szülő nevelését semmi sem pótolhatja.

K. L. ny. th., Harta. Szívesen közöljük azt, ami arra alkalmas. Érdeklődését köszönjük.

Virág. Nem. Csak rendfokozat nélkül veszik át, de a haladását csendőrségi szolgálata elősegíti. Atminösítésről, átlépésről szó sem lehet. Csak akkor léphet be a honvédséghez, ha a csendőrségtől leszerelt.

Arad 9. 1. Örmesterré mindkettő 5 évi csendőrségi szolgálat után léptethető elő. N. csendőr tehát előbb jön sorra. 2. Csak azokra a helyekre szabad a szabadságotnak elmennie, amelyek a szabadságolási igazolványába be vannak vezetve. A szabadságolási igazolvány adatait csak az változtathatja meg, aki a szabadságot adta, illetőleg annak előjáró parancsnoksága.

Sárkány. 1. Olvassa el lapunk f. évi 12. számában »Mohács« jeligére küldött üzenetünket. Csak a kötelező lejárt után. Rendfokozatát megtartja. Körülbelül ugyanannyit kapnak, mint nálunk. A vármőrségi szolgálati köte-

lezőt 6 évre kell kitölteni, de a katonai vagy csendőrségi szolgálatból legfeljebb 3 évet beszámítanak a kötelezőbe. 2. A rendfokozat nélküli honvédek a zsoldja az 1. hónapban 14 P, azután 39 P. 3. Olvassa el lapunk 1924. évi 8. számában »S. T.« jeligére küldött üzenetünket.

Fegyver. A csendőr csak a szolgálati fegyvere után nem fizet adót, egyéb fegyvere után azonban köteles az adót megfizetni.

Nyugdíjas. 1. Nem vállalkozhatunk arra, hogy nyugdíjba beszámítható szolgálati idő kiszámítását bárki részére is vállaljuk. Ehhez különben is szükségünk volna az okmányaira. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában »F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi« jeligére küldött üzenetünket. 2. Valószínűleg mint népfelkelésre kötelezett a védtörvény alapján népfelkelési szolgálatot teljesített a háborúban. Ebben a minőségben volt beosztva a csendőrséghez. Ha e szolgálat tartama alatt is felvette a nyugdíját, akkor ennek az időnek a nyugdíjba való beszámítását nem kérheti.

Lefokozás. Ha lefokozásra és a testületből való elbocsátásra ítélték sem nyugdíjat, sem végkielégítést nem kaphat.

Szentes. Adja be kérvényét a belügyminiszter urhoz (VI. b. oszt.), természetesen szolgálati uton. Az utbaigazítást az arra illetékes hatóságok megkérdezése után meg fogja kapni.

Sürgős. Annyira még sem sürgős a dolog, hogy a nevé alá ne írhasa a levelének. Névtelesen levélre nem válaszolunk.

Fecske. Ez szolgálati kérdés, nem tudunk rá válaszolni.

T. L. 2945. 1. Sem az államrendőrséghez, sem a fogházőrséghez nincs felvétel. Nem tudjuk megmondani, hogy mikor lesz erre kilátás. 2. A koronaőrséghez felvételre előjegyzettek között nem találjuk a nevét. 3. A szigony tiltott halálosító eszköz. 4. Az állami erdőőri szakiskola Esztergomban van.

Amerika. 1. A magyar követség címe: Légation Royale Hongroise, Newyork, Broadway 25. 2. Talán megtalálja. Amerika sem olyan menyország, mint sokan gondolják. Kéményen meg kell ott dolgozni a dollárokért s ha valaki nem bírja az iramot, ott nem igen sajnálkoznak rajta az erősebbek, hanem eltiporják. Gyermekkortól kell azt szokni.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószer

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—24 pengős havi részletre. Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket lánccal, pedál, nyergeket **nagybani, eredeti gyári árban**

külső gummikal 6'80, belsőket 2'10 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-tól feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben —o— Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szolgál a **SUDORÁN**, melynek leírása a CSENDŐRSÉGI LAPOK április és május havi számaiban jelent meg. — Minden órának feladtam minifaküldeményt. Kisebb része, mert szükség reája nem volt, visszaküldte, nagyobb része az árát beküldte. Igen kerem azokat, akik felhasználják és így kitűnő hatásáról meggyőződést szereztek, hogy a mellékelt befizetési lapon árát feladni szíveskedjenek.

Tisztelettel:

MOLNÁR JÁNOS
BOZSOK (Vas megye).

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, Budapest, VII., Dohány-utca 33.
(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindenféle bútorok és 'akberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

BUTOR részleteire **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **Ó-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Dess-wffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-ut közöti). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58—60

Őfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(19).

Rába Marci azalatt, míg társai az előadás kezdetére a tanterembe tódultak, visszaosont a hálóterembe. Csendesen, vigyázva tette be maga mögött az ajtót és aztán, bár nem volt senki a hálóteremben, lábujjhegyen nesztelenül lépkedett a Gál Imre szekrényéig. Elővette a saját szekrénykulcsát és azzal próbálta a pajtása szekrényét felnyitni. De nem sikerült, az idegen kulcs nem fogott. Bosszankodva vágta zsebre a kulcsot. Hamar előszedte a zsebkését. A zár feletti hasadékba óvatosan becsuszította a kést, megfogta és lenyomta vele a zár nyelvét. Az orvul felnyitott szekrényben idegesen kotorászott, míg a kezébe akadt Gál Imre takarékkönyve s abban egy csomó bankó. Villámgyorsan átgondolta, hogy a takarékkönyvvel nem sokra menne, amellet, hogy a takarékkönyvvel könnyen elárulná magát. Gyors elhatározással csak a bankócsomót vette ki s a takarékkönyvet visszatette a helyére. A lopott pénzt megolvasta és aztán kajánul vigyorgó mosollyal zsebredugta. Ekkor valami meleget érzett a tarkóján, mintha forró napsugár perzselte volna. Egy erős nézésű szempár sütő tekintetét érzékelte, megérezte, hogy nézik. Ijedten megfordult. Kerekas őrmester állt az ajtóban és vasvilla szemeket meresztett rá.

— Mit csinál, Rába!

— Visszajöttem a tanteremből, mert elfelejtettem tiszta zsebkendőt venni.

Kerekas őrmester közelebb jött.

— Honnan szedte ki a zsebkendőt?

— A szekrényemből.

— De ez nem a maga szekrénye, mit keresett maga a Gál csendőr szekrényében?

— Láttam, hogy nyitva van. Be akartam zárni, nehogy a hetest lopásra csábítsa a nyitott szekrény...

— Ugy? — mondta Kerekas őrmester gúnyosan elnyújtottan és aztán egy gyors lépéssel hirtelen a szekrény és Rába Marci közé állt. Parancsolóan, nagy hangon rákiáltott.

— Adja elő a bankókat, amit az előbb a zsebébe gyűrt!

Rába Marci megdöbbenve nézett Kerekas őrmesterre és gépiesen nyúlt a zsebe felé. De aztán villámlásszerűen átvillant az agyán mindaz, ami ezekután következni fog. A vizsgálat, hadtörvényszék, lefokozás, börtön...

Hirtelen elhatározással nekiugrott Kerekas őrmesternek és feldöntötte, hogy elmenekülhessen. De nem olyan tésztából gyúrták Kerekas őrmestert, hogy ilyen könnyen lehetett volna vele elbánni. Noha Rába Marci alaposan mellbevágta és a fejét is beleverte az ágy sarkába, amikor az ágyra esett, Kerekas őrmester úgy pattant fel az ágyról, mint a földredobott ruganyos labda. Rávetette magát Rába Marcira, aki vesztét érezve körömszakadtáig védekezett. Az ágyon hamperegve dulakodtak. Kerekas őrmester fölényesen felülkerekedett, hatalmas testével ráfeküdt Rába Marcira, hogy szusszanni sem tudott. Ekkor balkezevel lerántotta a fogasról a járőrtáskát és nagynehezen, de ügyesen egykettőre kirángatta belőle a bilincset. Ami ezután következett már csak pillanat műve volt. Akármilyen elkeseredetten védekezve ellenkezett is, egyszerre csak meg volt bilincselve Rába Márton csendőr, éppugy, mint más rovottmultu, közönséges gonosztevő.

Kerekas őrmester bevitte az irodába, ahol megmotozták. A nála talált bankócsomóra azt mondotta, hogy azért vette magához, mert a pénzt Gál csendőrtől kérte kölcsön, aki felhatalmazta, hogy vegye ki a pénzt a szekrényéből. Előhivatták a tanteremből Gál Imrét, aki érthetően nagyon

elcsodálkozott, amikor pajtását a hadbíró előtt találta megbilincselve.

— Mennyit adott kölcsön Rába csendőrnek?

— Nem adtam semmit.

— Kért magától pénzt kölcsön?

— Régebben igen, most nem.

A hadbíró Rába Marcihoz fordult.

— Látja, hogy nem igaz. Maga hazudott. Nem kapott kölcsön.

Mint a fuldokló a szalmaszálra, Rába Marci kétségbeesetten kapaszkodott ebbe az állászat hazugságba.

De igaz. Ugy volt, ahogy mondtam. Gál csendőrtől kértem a tanteremben kölcsön. Mert nem volt nála pénz, azt mondta menjek a hálóterembe es vegyem ki a szekrényéből, — erősítette Rába Marci és közben esdő szemekkel, könnyörgőn nézett fel Gál Imrere, hogy mentse meg. Annyi mély alázatosság és esedező rimázkodás volt a tekintetében, hogy Gál Imre noha most tudta meg, hogy nyilván őt lopta meg Rába Marci, nagyon megszánta. Már-már megesett a szive rajta és jó lelkével már majdnem ráállt, hogy megfeledezett bajtársa mellett tanuskodjék. De azután mégis meggondolta a dolgot; belátta, hogy a bűn a barátság határmegyéje. A bűnnél megszűnik a barátság. Emelt fejjel, határozottan mondotta:

— Nem igaz. Nem kért tőlem kölcsön, nem is küldtem, hogy a szekrényemből kivegye a pénzt. Ha kért volna tőlem kölcsön és ha akartam volna adni, úgy vagy a nálam lévő pénzből adtam volna neki, vagy azt mondtam volna, hogy előadás után elhozom a pénzt. De még ha ugys lett volna, hogy én küldtem volna a szekrényemhez, akkor odaadtam volna neki a szekrényem kulcsát is. Már pedig a kulcs itt van nálam.

Gál Imre elővette a kulcsát és megmutatta a hadbírónak. Aztán nyílt, határozott tekintettel nézett ismét Rába Marci szemébe. Az előbbi esedező alázatosság eltűnt, olthatatlan gyűlölet lángja lobogott a haragvó szemekben. Azonban Gál Imrét most nem égette a feléje lövelő gyűlölet lángja ellenkezőleg megnyugtatta, hogy kár lett volna ezért az emberért az igazmondás egyenes útjáról egy hajszálnyit is letérnie.

Mégis aztán, mikor kihallgatása végeztével az irodából kiment, sajnálkozva gondolt rossz utra tért bajtársára és nagyon megbánta, hogy a Rába Marci első kártyázását annak idején elhallgatta. Ha akkor azt az első kártyázást rögtön feljelentette volna, ezzel elejét vette volna a további kártyázásoknak. Idejében megállithatta volna a vesztébe rohanó bajtársát a lejtőn, mielőtt még romlásba dőlt volna. Helytelenül értelmezett és félreértett bajtársiasság volt, ami akkor arra készítette, hogy bajtársát bollását eltitkolja. Most látszik meg, hogy nem használt vele, ellenkezőleg, ártott neki. Ha akkor még melegiben megfigyelmek Rába Marcit, nem botlott volna meg és becsületes ember maradt volna. Késő bánat volt, de egy életrevaló tanulságot meritett volna belőle, hogy apró botlásokból lesznek a nagy esések és éppen ezért mindig idejében, akkor kell fellépni, amikor a céltudatos beavatkozás még segíthet, amikor még csak kicsi a baj.

XXVI.

— Nézd csak, mit kaptál, -- nyitott be Venyige bácsi Jolánhoz és a kezében egy levelet lobogtatott. Jolán nem kérdezte kitől jött, ugys kitaiálta. Palástolatlan örömmel kapott a levél után és kézimunkás kis ollójával idegesen vágta fel a boritékot. Venyige bácsi leült vele szemben és türelmetlen kíváncsisággal az asztalra könykölt.

— Óriás! Vaskos levél. Jó vastag; sokat irhatott Gál Imre barátunk. Ajánlva küldte. Óriás!

Jolán reszkető ujjakkal szedte ki a borítékából a levelet, melyben egy fénykép volt. Boldog pillantást vetett a fényképre és a levél olvasásába fogott. Mihelyt Jolán letette, Venyige bácsi azonnal a fénykép után nyúlt. Hogy jobban lásson feltette a pápaszemét. Lelkes öröme ragyogott az arcán, amint a képet szemlélte.

— Óriás! Ez már teszi. A megszólalásig hű. Nagyon jól néz ki Gál Imre barátunk. Vidám, derült az ábrázata. Hogyne, hiszen itt van a mellette az érdemkereszt. Óriás! Nézd csak, milyen szép az érdemkeresztje.

Nem hagyta Jolánt békében, abba kellett hagynia a levélolvasást és meg kellett néznie a fényképet.

— Szép kereszt, nagyon szép. De meg is érdemelte, — jegyezte meg Jolán és ismét belemerült a levél olvasásába.

— Óriás, meg HISZEM azt, hogy megérdemelte. Hát ki érdemelte volna meg, ha nem ő az óriás! — lelkesedett Venyige bácsi és amíg Jolán a levelet olvasta szerető, meleg szemekkel szemlélte a Gál Imre fényképét és nem tette le mindaddig, amíg Jolán el nem kérte.

— Mit ír? — kérdezte ekkor. Jolán válaszul a levelet nyújtotta. Venyige bácsi az orra nyergére igazította a szemüveget és boldog érdeklődéssel olvasta a levelet.

»Kedves Jolánka és kedves Venyige bácsi!

Mindenekelőtt bocsánatot kell kérnem, hogy pár napi késedelemmel köszönöm meg szíves megemlékezésüket, de mentségemül szolgáljon, hogy ennig ideig tartott, amíg a fényképem elkészült.

Miután Jolánka kíváncsi volt, hogy jól áll-e nekem az érdemkereszt s én, aki nem igen szoktam tükörbe nézni, nem tudtam volna erre a kényes kérdésre hiven megfelelni, leghelyesebb megoldásnak találtam, ha lefényképeztetem magam, hadd ítélje meg Jolánka a saját szemével, hogy jól mutat-e az érdemkereszt a mellemen. Nagyon szép ünnepély volt, amikor az ezredes ur a keresztet a mellemre tűzte. Diszkivonulás volt, tábori mise. (Magukért is imádkoztam Jolánka.) A feldiszipelési ünnepély vasárnap volt a laktanya udvarán és egész délutánt tartott. Majd egyszer, a legközelebbi alkalommal, elmesélem részletesebben, hogyan volt, ha érdekli. Hosszadalmas leírásával most nem akarom untatni, csak annyit írok még meg, hogy a végén hozzám jöttek a jelenvolt előkelő urak, a tábornok ur, a főispán ur, a tiszt urak mind, és mind sorra szorongatták a kezemet, hogy a keztyűm is kihasált és a nagy mancsom is majdnem belefájdult...«

Venyige bácsi lelkes izgalommal széles tenyerével az asztalt csapkodta.

— Óriás, óriás! Olvastad? Kezet fogtak vele a tábornok, meg a főispán. Óriás! Hát hogyne fogtak volna kezét az óriással. Még a király is kezelt volna vele, ha ott lett volna. Óriás! — kiáltotta lelkesülten Venyige bácsi Jolánra nézve, de az fel se figyelt csak a fényképet nézte álmódzó, szerelmes szemmel. Venyige bácsi Jolán hallgatását részvétlenségnek vette és sértődötten elfordulva visszatért a levélolvasáshoz. Ott folytatta, ahol elhagyta.

»...Azután a végén diszmenet volt, az ezredes ur kiállított engem maga mellé és a diszszázad előtttem ment el diszmenetben...«

Hajdani katonaemlékei nyomán Venyige bácsi illően tudta értékelni ezt a kitüntetést és nem csodálható, hogy legkedvesebb barátját ért eme nagy megtiszteltetést már nem bírta ki ülve. Az asztalra csapva felugrott, miközben úgy kirugta a széket maga alól, hogy a szék nagy robajjal zuhant a padlóra. Megragadta Jolán vállát.

— Óriás! Hallod?! Olvastad?! Diszmenetet csinált előtte a diszszázad. Óriás!

Bal kezéből kürtöt formált a szája elé és bár hamisan, de annál lelkesebben egy régi katonai indulót fújt, trará,

trará... Közben a jobb keze sem maradt veszteg, azzal a dobolást utánozva az asztalon verte az indulót.

— Diszmenet! Jobbra nézz!

Vezényelte és peckesen, feszesen ment el Jolán mellett teletüdővel fujva a katonai indulót trará, trará... Jolán mosolyogva nézte fellelkesült apja bár lelkes, de furá katonásdiját. Mint mondják a fenségest csak egy hajszál választja el a nevetségéstől. Jolánból is visszafojthatatlanul egyszerre kirobbant a szívből jött nagy kacagás.

Meghökkenve állt meg Venyige bácsi. Sértődötten nézett Jolánra és aztán fáradtan ült vissza az asztalhoz.

— Óriás, parádé! Valóságos katonai parádé! Mit értesz te ehhez!?

Fitymálta is Jolánt és megint a kezébe vette Gál Imre levelét. Jolán hizelegve hajolt hozzá és finom kis kezével lágyan simogatta Venyige bácsi borostás arcát.

— Ne haragudjon apus, nem akartam megbántani. De olyan mulatságos volt...

Az enyhe simogatásra és a szelid szóra megengyhült Venyige bácsi arcának boruja. Meghökkenve dörögte.

— Jó, jó, hiszen nem is érthatsz hozzá, mert nem voltál katona.

Az orra nyergére igazította a szemüveget.

— De most hagyj békén. Hadd olvassam már végig a levelet.

Jolán megölelte Venyige bácsit és homlokra csókolta. Aztán szófogadón elült tőle és a fényképet nézegette. Venyige bácsi folytatta a levélolvasást.

»...Aztán még azt is meg kell írnom, hogy az érdemkereszt felül még tizenötszörös életmentési jutalomdíjat is kaptam.«

Venyige bácsi lelkesülten csapott megint az asztalra.

— Óriás! Olvastad!? Tizenötszörös életmentési jutalomdíjat kapott. Óriás! Tizenötszörös!

— Olvastam. Megérdemelte, hiszen tizenöt embert mentett ki a vízből.

Venyige bácsi indulatosan felcsattant.

— Óriás! Hát persze, hogy megérdemelte. Ki érdemelte volna meg, ha nem ő. Tizenöt embert kimenteni a vízből, nem kis dolog. Óriás!

— Mennyi pénz lehet az a tizenötszörös életmentési jutalomdíj? — kérdezte Jolán.

— Nem tudom, de sok lehet. Nagyon sok. Óriás!

Felelte Venyige bácsi és restelkedve kapingálta a tarkóját. Szégyelte, hogy nem tudott a kérdésre megfelelni, pedig eddig a leánya előtt a mindentudó apa magas trónján ült. Restelte, hogy apai tekintélyén ilyen csorba esett. Szemét lesütötte a levélpapírra.

»Egészében, úgy amint kaptam, betettem a takarékbába, hogy kamatozzék. Egyébként jó egészségben jól vagyok. Sokat tanulok, alig egy hónap van már hátra és így napról-napra gyarapodik a sok fejben tartandó. Eddig hála Istennek nagyon jól ment a tanulás, úgy hogy előreláthatólag a rangsorban én leszek az első, ha a vizsgán is megtartom az elsőséget...«

Venyige bácsi, kinek a tekintélyén esett csorba óta lelkiegyensúlya időközben helyrebillent, ismét nagyot csapott az asztalra.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapest, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.